

**ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ХЭРЛЭН СУМЫН 5-Р БАГИЙН НУТАГ ДЭВСГЭРТ
БАЙГАЛИЙН ХОВОР УРГАМАЛ ТАРИАЛАХ ТӨСЛИЙН
2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ
БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

/АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН РЕГИСТРИЙН ДУГААР 2787172/

Агуулга

1	Төслийн товч танилцуулга.....	1
1.1	Төслийн зорилго.....	1
1.2	Төслийн байршил.....	1
1.3	Төсөл хэрэгжүүлэх үе шат	1
1.4	Төсөл хэрэгжүүлэх хэрэгцээ	2
2	Төслийн талбай, түүний орчны байгаль орчин, нийгэм-эдийн засгийн төлөв байдлын товч тодорхойлолт	2
3	Төслийн гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөллийн товч тодорхойлолт.....	4
4	Байгаль орчны менежментийн тухайн жилийн төлөвлөгөөний биелэлт	6
5	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт.....	7
6	Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө	13
7	Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	25
8	Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	26
9	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр.....	28
10	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө.....	40
11	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөллийн бүсэд оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө.....	45
	Тайлангийн хавсралтууд.....	48

1 Төслийн товч танилцуулга

1.1 Төслийн зорилго

Монгол улсдаа Анагаах ухаан, Экологи эдийн засгийн өндөр ач холбогдолтой эмийн түүхий эд, хоол хүнсний туслах найрлага болох Урал чихэр өвсийг “*Glycyrrhiza uralensis*” тариалж дотоодын хэрэгцээгээ хангаад зогсохгүй гадаад орнууд руу экспортлох зорилготой.

1.2 Төслийн байршил

Төслийн нэр: Байгалийн ховор ургамал тарих

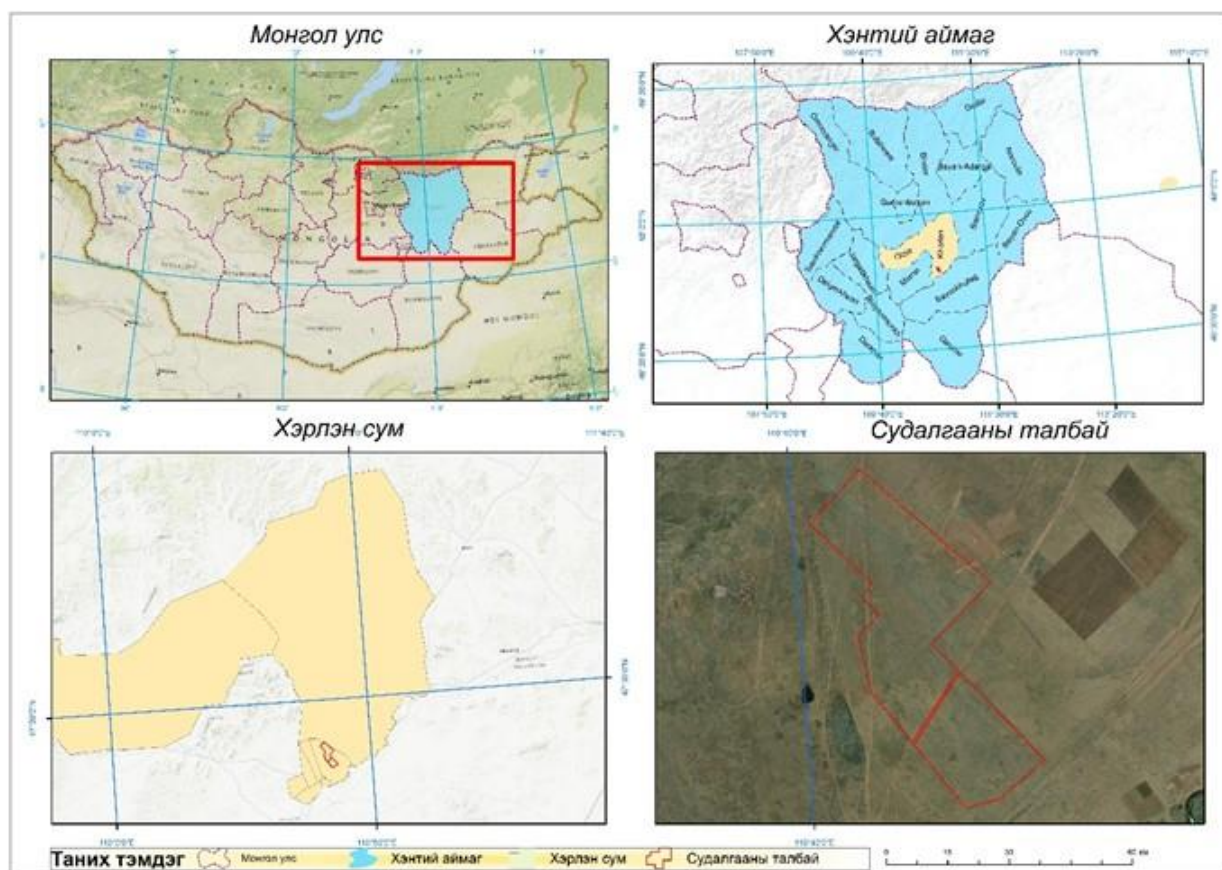
Төсөл хэрэгжүүлэх байгууллага: “Аялуун фарм” ХХК

Регистрийн дугаар, улсын бүртгэлийн дугаар: РД:2787172, УБГ:9011047023

Төсөл хэрэгжүүлэгчийн хаяг: Дизайнер төв, Ард Аюушийн гудамж, Баянгол дүүрэг, Улаанбаатар, Монгол Улс

Хариуцсан ажилтны нэр, утас: Ц.Чингүнбат, 70003839

Төслийн байршил: Төслийн талбай нь Хэнтий аймгийн Хэрлэн сумын 5-р багийн нутаг дэвсгэрт, аймгийн төвөөс 5-6 км зайд байрлана.

1.3 Төсөл хэрэгжүүлэх үе шат

Төслийн талбайд 2019 оны 6-р сард Газрын төлөв байдал, чанарын захиалгат хянан баталгаа, Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний ажлыг мэргэжлийн байгууллагаар

хийлгэсний үндсэн дээр 2020 оноос эхлэн Байгалийн ургамлын тухай хуулийг мөрдөж ургамлын мэргэжлийн байгууллагад бүртгүүлэн шаардлагатай хашаа, худаг, тоног төхөөрөмж, түүхий эд материал, барилга байгууламж, ажиллах боловсон хүчин зэргийг бэлтгэсэний дараа туршилтын эмийн ургамлыг тариалж эхэлнэ гэж төлөвлөж байсан боловч дэлхий нийтийг хамарсан ковид-19 цар тахал гарсны улмаас төлөвлөгөөт ажлууд хойшлогдож 2022 онд эзэмшлийн талбайг хашаажуулах болон худаг гаргах, шаардлагатай барилга байгууламжийг талбайд байршуулах ажлууд хийгдсэн бөгөөд 2023 оноос бусад төлөвлөгөөт ажлууд хийгдсэн.

1.4 Төсөл хэрэгжүүлэх хэрэгцээ

Дэлхийн ихэнх улсын чихэр өвсний үндэс байгалиас ухагдаж тухайн ургамлын нөөц хомсдож байна. Жишээ нь 1990 оны үед Хятад улс 8000-10000 тонн чихэр өвсийг үндэс болон шахмал байдлаар экспортлож байсан боловч, 2006 онд 3500 тонн болтлоо багасаж импорт нь 4000 тонн болж ихэссэн. Хятад улс нь эртнээс чихэр өвсний үндэс болон түүнээс гаралтай түүхий эдийг экспортлож ирсэн боловч одоогийн байдлаар өөрөө цэвэр импортлогч орон болсон. Энэ нь тус ургамлын хэрэгцээ ихэссэнтэй холбоотой биш Хятадын нөөц багассантай холбоотой юм.

Дэлхийн 4-ний нэгийг эзэлдэг Европд чихэр өвсний үндэсний хэрэгцээ ихсэж байна. 2017-2025 оны хооронд зах зээлийн өсөлт нь жилд 4%-иар өснө гэсэн таамаглал бий. Хүнсний нэмэлт бодис болон эмийн түүхий эд болох чихэр өвсний хэрэгцээ ихсэхийн зэрэгцээ байгалийн нөөц хомсдож эхлэж байна. Иймд чихэр өвсийг эх орондоо тариалж бага ч болтугай байгалийн нөөц баялагийг урьдчилан хамгаалж, байгаль дэлхийд хувь нэмрээ оруулахаар зорьж байна.

2 Төслийн талбай, түүний орчны байгаль орчин, нийгэм-эдийн засгийн төлөв байдлын товч тодорхойлолт

Газарзүйн мужлал: Төсөл хэрэгжих талбай нь Хэнтий аймгийн Хэрлэн сумын 5-р багийн нутаг дэвсгэрт, аймгийн төвөөс 5-6 км зайд байрлана. Хэрлэн сум нь Хэнтийн нуруунаас эх авсан Хэрлэн голын ай сав бүхий тал хээрийн бүсэд далайн түвшнээс дээш 1031 м өндөрт оршдог. Физик газарзүйн мужлалын хувьд Монголын дорнод талын их мужийн, Халхын дундад ба Дарьгангын талархаг дэд мужийн, Халхын дундад ухаа гүвээт талын тойрогт, Байгалийн бүс, бүслүүрээрээ хээрийн бүсэд хамаарагдана.

Уур амьсгал: Хэнтий аймгийн нийт нутаг дэвсгэр нь хотгор гүдгэрийн ялгаа ихтэй учраас өвөл зуны температурын хэлбэлзэл их байна. Хамгийн дулаан сар 7 сар байх бөгөөд сарын дундаж температур $+18.8^{\circ}\text{C}$ байна. Үнэмлэхүй их температур нь $32.6-36.9^{\circ}\text{C}$ хүрч халах бөгөөд зарим жил $38.1-39.7^{\circ}\text{C}$ хүрч халдаг байна. Хөрсний гадарга дээр зундаа $64-69^{\circ}\text{C}$ хүртэл халж, өвөлдөө $-40-45^{\circ}\text{C}$ хүртэл хүйтэрдэг. Хаврын эцсийн цочир хүйтрэл 5-р сарын сүүлчээр, намрын эхний цочир хүйтрэл 9-р сарын 10-аар тохиолдох учир хүйтрэлгүй үеийн үргэлжлэх хугацаа 110 хоног байна. 0°C -ээс дээш температуртай хоногийн тоо жилдээ 193, 10°C -ээс дээш температуртай хоногийн тоо жилдээ 126 хоног буюу ургамал ургалтын хугацааны дулааны нөөц нэн хангалттай байна. Чингис хотод жилдээ 265 мм орчим хур тунадас орох бөгөөд хур тунадасны 92 орчим хувь нь жилийн дулаан улирал буюу 4-9-р саруудад орно. Жилдээ дунджаар 22 өдөр аянга цахилгаантай бороо ордог ба хамгийн олондоо 40 өдөр хүрч байжээ. Жилийн дундаж салхины хурд 3.6 м/с, хаврын саруудын салхины дундаж хурд 3.8-4.7 м/с байдаг.

Гадаргын ус: Төслийн талбайн нь ус зүйн мужлалаар Номхон далайн ай сав, Сав газраар Хэрлэн голын сав газарт орно. Төслийн талбайгаас урд зүгт 2.3 км зайд Хэрлэн гол байна.

Газрын доорх ус: Газрын доорх усны их нөөцтэй талбай нь Хэрлэн голын татам дагуу, Онон, Балж, Хурх, Барх голуудын өргөшсөн татам болон зарим жижгэвтэр голуудын хөндийд орших

нуур, аллювийн хурдас тархсан өргөшсөн хэсгүүдийг эзлэн байрлана. Эдгээр талбайд зонхилон тархсан аллювийн хурдасны зузаан нь их ус дамжуулах чадвар нь 40-3500 м²/хоног хүртэл хэмжээнд хэлбэлздэг, дундаж хэмжээ нь 300 орчим м²/хоног байна. Газрын доорх усны урсац их /120-150мм/жил/ бөгөөд тухайн орчимд гаргасан 45 худгийн материалыг үндэслэн хийсэн тооцоогоор газрын доорх усны модуль нь 0.41-0.96 л/с*км² байна.

Хөрс: Монгол орны хөрс-газарзүйн мужлалын хувьд Хангайн их мужийн өргөргийн бүсшилтэй нутгийн хар хүрэн, хүрэн хөрсний дэд бүсийн Өндөрхаан-Түмэнцогтын тойрогт хамрагдаж байна. Судалгааны талбайд нэлэнхүйдээ хүрэн шороон хэв шинжийн хөрсний дэд хэв шинж болох жинхэнэ хүрэн хөрс тархсан байна.

Ургамал: Монгол орны нутаг дэвсгэрийн 25.85%-ийг эзлэх хуурай хээрийн бүсэд хамаарах ба ургамал газар зүйн мужлалаар манай улсын нийт нутаг дэвсгэрийн 11.54%-ийг эзэлж, одоогоор 500-аас дээш зүйл ургамал агуулсан Дундад Халхын хээрийн тойрогт хамаарч байна. Төслийн талбайн ургамалшилт олон арван жил суурьшил, бэлчээр, тариаланд маш их талхлагдсан, байгалийн унаган төрхөө олоогүй буюу атаршсан шинжээрээ байна.

Амьтан: Амьтны аймгийн газарзүйн мужлалаар Хангай-Хэнтийн уулархаг их муж, Хэнтийн дэд муж, Хэнтийн гол нурууны тойрогт хамрагдана. Энэхүү бүс нутаг нь амьтны аймгийн бүрдлийн хувьд хээрийн амьтад зонхилон тархсан байдаг. Төслийн талбай түүний ойр орчмын гадаргын төрх байдал, ургамлан нөмрөгийн байдлаас үзэхэд үхэр, адуу олноороо байнга бэлчдэг нутаг тул ургамлан нөмрөг доройтсон, хөл газрын ургамал ихтэй болсон тул шавжийн аймгийн бүрэлдүүнээр тийм ч баялаг биш байна. Энд шулуун далавчтан (царцаа, голио), цох (Coleoptera), эрвээхий (Lepidoptera), хальсан далавчтан Hymenoptera (зөгий, шоргоолж), ялаа (Diptera) зэрэг олон багийн олон зүйл шавж амьдарч байгалийн бодисын эргэлт, оршин тогтноход чухал үүрэг гүйцэтгэнэ. 4 багийн 18 зүйл шувуу тохиолдохоос боршувуутаны багийн шувуу олон (11 зүйл) зүйл байдаг ба суурин амьдарч тал хувь нь хүнд ойромсог шувуунд тооцогддог. Тус нутагт тархалт нь тэмдэглэгдсэн 3 багийн 11 зүйл хөхтөн амьтан амьдрах боломжтой.

Газар ашиглалт: Хэрлэн сумын газар нутаг нийт 380,878.0 га талбайтай үүнээс Хөдөө аж ахуйн газар 363,569.9 га буюу 95.46%, Хот, тосгон бусад суурины газар 14,604.4 га буюу 3.83%, Зам, шугам сүлжээний газар 2,378.2 га буюу 0.62 %, Усны сан бүхий газар 321 га буюу 0.08%, Улсын тусгай хэрэгцээний газар 4.5 га 0.001%-г тус тус эзэлж байна. ХАА-н газраас хамгийн их хувийг бэлчээрийн зориулалттай газар эзлэх ба 4.28%-ийг тариалан, 2.66%-ийг хадлан, 2.41%-ийг атаршсан талбай эзэлж байна.

Нийгэм, эдийн засгийн байдал: Хэрлэн сум нь засаг захиргааны анхан шатны нэгж болсон Хэрлэн, Булаг, Баянмөнх, Сариг, Өндөрхаан, Цогт-Өндөр, Номгон, Ишгэн толгой гэсэн 8 багтай. 2018 оны жилийн эцсийн байдлаар 7552 өрхийн 23671 хүн ам амьдарч байна. Хүн амын хүйсийн харьцааг авч үзвэл эмэгтэйчүүд давамгайлах хандлагатай байна. 2014 оноос хойш нийт өрхийн тоо нэмэгдэж байгаа бөгөөд үүнийгээ дагаад сумын төвийн суурьшил нэмэгдэж байна.

2014-2018 оныг харьцуулан үзэхэд ажилгүй иргэдийн тоо буурсан хандлагатай байгаа хэдий ч ажил эрхлэх боломжит насны иргэдийн /25-29 нас/ тоо өссөн байна. 2018 онд Хэрлэн суманд 487.55 мянган мал тоологдсон ба үүнээс тэмээ 0.42, адуу 28.89, үхэр 33.29, хонь 245.94, ямаа 179.03 мянган толгой тус тус тоологджээ. Сүргийн бүтцийн хувьд авч үзвэл ямаа, хонин сүрэг дийлэнх хувийг эзлэнэ. Сүүлийн 5 жилийн хугацаанд тариалан эрхлэлт буурах хандлага ажиглагдсан боловч ургац хураалтын хэмжээ 2018 онд хамгийн өндөр байна.

Хэрлэн сумын хэмжээнд бүртгэлтэй 700 гаруй жижиг дунд үйлдвэрлэл эрхлэгч бий. Ихэвчлэн нийтийн ахуй үйлчилгээ, хүнсний үйлдвэрлэл, гар урлал, сүү сүүн бүтээгдэхүүн, цагаан идээний үйлдвэрлэлээр данган үйл ажиллагаа явуулж байна.

3 Төслийн гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөллийн товч тодорхойлолт

Байгаль орчны бүрдэл тус бүрээр төслийн үйл ажиллагаанаас учруулж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг үнэлэхэд **30%** буюу **нөлөөлөлгүй**, **50%** буюу **бага** нөлөөлөлтэй, **20%** буюу **дунд** нөлөөлөлтэй гэж үнэлэгдлээ. Төслийн үйл ажиллагаанаас их болон хүчтэй нөлөөлөл үүсэхгүй ба ерөнхийд нь дүгнэвэл байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөлөл “**Бага**” гэж үнэлэгдхээр байна.

Төслийн үйл ажиллагаанаас хөрс, ургамлан нөмрөгт үзүүлэх нөлөөлөл бусад бүрдэл хэсгүүдээс их байгаа боловч энэ нь тодорхой цэгт, бага хэмжээний нөлөөлөл үүсгэнэ.

Нөлөөллийн хэлбэр	Сөрөг нөлөөллийн үр дагавар					Тайлбар
	Нөлөөлөлгүй	Бага	Дунд	Их	Хүчтэй	
Агаарын чанар						
Хүйтний улиралд барилга байгууламжийг түлж халаахад агаарт бохирдуулагч бодис /SO ₂ , NO ₂ , CO/ ялгарах	+					Дулаан хангамжаа цахилгаан халаалтаар шийдэх учир агаарын чанарт сөрөг нөлөө үзүүлэхгүй.
Шороон замаар тээвэрлэлт хийх, газар хагалах үед богино хугацаанд тухайн орчны агаарт тоосжилт үүсэх		+				Төслийн эхний үе шатанд сумын төвөөс төслийн талбай хүртэлх шороон замаар тээвэрлэлт хийх ба энэ нь тодорхой цэгт, богино хугацаанд тоосжилт үүсгэнэ. Цаашид хатуу хучилттай зам тавих учир энэхүү нөлөөлөл арилна.
Гадаргын болон газрын доорх ус						
Удаан хугацааны турш худгаас ус авч ашиглахад газрын доорх усны түвшин буурч, нөөц багасах		+				Ундны усыг цэвэршүүлсэн баллонтой усаар, ахуйн хэрэглээний усыг төслийн талбайд гаргасан худгаас хангахаар төлөвлөсөн. Харин усалгаанд хэрэглэх усыг Хэрлэн голоос зөөвөрлөн ирж ашиглах боломжтой.
Газрын гадарга, хөрс						
Барилга байгууламж барих, зам талбай тавих, тариалангийн талбай хагалах үед хөрс доройтох, дарагдах, эвдрэлд орох			+			Төслийн G4 талбайд агуулах, оффисын байр зэргийг 225 м ² талбайд барих үед газрын гадарга эвдрэлд орно. Газар хагалах, ургац хураах үед хөрс бүтцээ алдана.
Гадаргын төрх байдал өөрчлөгдөх		+				Гадаргын төрх байдал төдийлөн өөрчлөлтөнд орохгүй, өнгөн хэсэг нь эвдрэлд орно.
Шатах тослох материал асгарч		+				Үйл ажиллагаанд ашиглах техник хэрэгслийн эвдрэл

алдагдсанаас хөрс бохирдох						гэмтлээс үүдэн гэнэтийн асгаралт үүссэнээр хөрс бохирдож болзошгүй.
Ахуйн хэрэглээнээс гарсан бохир усыг ил задгай асгаснаар хөрс бохирдох	+					Ахуйн хэрэглээнээс гарсан бохир усыг танканд цуглуулж, тухай бүрт соруулан аймгийн төвийн цэвэрлэх байгууламжид нийлүүлэх учир газрын доорх ус, хөрсний бохирдол үүсгэхгүй.
Пестицид, гербицид хэрэглэсэнээр хөрсний бохирдол үүсгэх	+					Хөрсний үржил шимийг нэмэгдүүлэх зорилгоор химийн найрлага бүхий бодис, бордоо ашиглахгүй органик бордоо хэрэглэх тул хөрсийг бохирдуулахгүй.
Ургамал						
Ургамлан бүрхэвч гэмтэх, дарагдах, талхлагдах, устгах			+			Барилга байгууламж барих, газар хагалах үед ургамлан бүрхэвч устаж үгүй болно.
Амьтан						
Мэрэгч, шавжийн амьдрах орчин хумигдах		+				Төслийн талбайд үлийн цагаан оготно элбэг тархсан байгаа бөгөөд тариалалт эхлэх үед эдгээр хортон мэрэгчдийг мэргэжлийн байгууллагаар устгал хийлгэж тоо толгойг нь багасгахаар төлөвлөсөн байна.
Нийлбэр оноо	3	5	2			

4 Байгаль орчны менежментийн тухайн жилийн төлөвлөгөөний биелэлт

Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайланг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын Сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29–ний өдрийн А/618 тоот тушаалын хавсралтын дагуу хийж гүйцэтгэв.

“Аялуун фарм” ХХК нь 2023 онд байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээнд нийт 20.6 сая төгрөг зарцуулахаар төсөвлөсөн ба гүйцэтгэлийг доорх хуудсанд үзүүлэв.

№	Хийгдэх ажлын чиглэл	Төлөвлөсөн зардал, ₮	Зарцуулсан зарал, ₮
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	4,000,000	3,821,250
2	Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө	1,500,000	1,500,000
3	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	-	-
4	Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	2,000,000	2,000,000
5	Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	1,748,000	1,448,000
6	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	3,325,400	2,703,400
7	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	5,000,000	5,000,000
8	Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөллийн бүсэд оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө	3,000,000	3,000,000
Нийт		20,573,400	19,472,650

5 Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Биелүүлсэн байдал	Биелэлтийн хувь
1	Соруулдаг “Эко” нүхэн жорлон барьж ашиглах	Газрын доорх ус болон хөрсний бохирдлоос сэргийлэх үүднээс бетонон кольцотой соруулдаг эко нүхэн жорлон барьж ашиглаж байна.	100%
2	Ус ашиглуулах дүгнэлт гаргуулан заасан хэмжээнд ашиглах	Усны газраар 2023.08.30-ны өдөр 01/1004 тоот албан бичгээр 139 дугаартай “Усны боломжит нөөцийн дүгнэлт”-ийг гаргуулсан. 2023 оны 10-р сарын 10-ны өдрийн 01/1185 дугаартай албан бичгээр Хэнтий аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газраар “Ус ашиглах дүгнэлт”-ийг гаргуулсан.	100%
3	Ус ашиглах зөвшөөрөл авч гэрээ байгуулан акт үйлдэн усны нөөц ашигласны төлбөрийг цаг тухайд төлөх	2023.09.13-ны өдөр 01 дугаартай Ус ашиглуулах гэрээ байгуулан ажилласан. Ус ашигласны төлбөрийг жилийн эцэст орон нутгийн төсөвт төлнө.	100%
4	Усны тоолуур суурилуулах	Хэнтий ус ХХК-ийн мэргэжилтнээр 4 ширхэг хүйтэн усны тоолуурыг 2 худагт суурилуулсан.	100%
5	Худгийн байр барих, тоноглох, эрүүл ахуйн бүсэд хориглосон үйл ажиллагаа явуулахгүй байх	Шинээр өрөмдсөн цооногуудыг тохижуулж, 2х2 харьцаатай сендвичэн худгийн байр барьсан.	100%
6	Олон салаа зам гаргахаас сэргийлж гол шороон зам дээр замын тэмдэг тэмдэглэгээ байршуулах	Сумын ЗДТГ-аас тавьсан хүсэлтийн дагуу тариалангийн талбайн баруун талд буюу орон нутаг руу зорчих шороон замтай хэсгүүдэд “Заах” тэмдэг тэмдэглэгээ бүхий 3 ширхэг самбар байршуулсан. Мөн хашааг тойрч явах тухай “Анхааруулах” тэмдэг тэмдэглэгээ бүхий 3 ширхэг самбарыг тариалангийн талбайн баруун, баруун хойд, зүүн хойд хэсэгт байршуулсан.	100%

“Эко” нүхэн жорлон барьж ашиглах

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын Сайдын албан даалгаварын хүрээнд аливаа үйл ажиллагаа явуулж буй иргэн, аж ахуй нэгж байгууллага нь хөрс бохирдуулагч стандартын бус нүхэн жорлон гаргах, ашиглахыг хориглосон байдаг. Иймд төсөл эхлэхийн өмнө Монгол улсын MNS 5924:2015 Нүхэн жорлон, угаадасны нүх. Техникийн шаардлагын дагуу эко жорлонг мэргэжлийн байгууллагаар хийж гүйцэтгүүлсэн. Тус эко

жорлон нь 5 тонн эзэлхүүнтэй ба хөрсний нэвчилт үүсгэхээс сэргийлэн суурийг бетондсон, ашиглахад хялбар байх үүднээс зориулалтын суултууртай, агааржуулагчтай, жорлонгийн их бие нь модон хийцтэй.

Төслийн талбайд барьсан эко нүхэн жорлон

Ус ашиглуулах дүгнэлт гаргуулан заасан хэмжээнд ашиглах

Усны газраар 2023.08.30-ны өдөр 01/1004 тоот албан бичгээр 139 дугаартай “Усны боломжит нөөцийн дүгнэлт”-ийг гаргуулсан. Тус дүгнэлтэд төслийн унд ахуй, технологийн усалгаанд шаардагдах $83.25 \text{ м}^3/\text{хон}$ усны хэрэгцээг өөрийн эзэмшлийн 3 л/с ($259.2 \text{ м}^3/\text{хон}$) нийлбэр ундаргатай гүний худгаас хангахад усны ашиглах боломжит нөөцийн хэмжээ “Хүрэлцээтэй” гэж тусгагдсан (Хавсралт 5).

2023 оны 10-р сарын 10-ны өдрийн 01/1185 дугаартай албан бичгээр Хэнтий аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газраар “Ус ашиглах дүгнэлт”-ийг гаргуулсан ба тус дүгнэлтийг үндэслэн Хэрлэн сумын Засаг даргаас ус ашиглах зөвшөөрөл авч, гэрээ байгуулсан (Хавсралт 6, 7).

Ус ашиглах зөвшөөрөл авч гэрээ байгуулан акт үйлдэн усны нөөц ашигласны төлбөрийг цаг тухайд төлөх

Чихэр өвсний туршилтын тариалалт, ногоон байгууламжийн ус хангамжийн эх үүсвэрийг шийдвэрлэх үүднээс 2 ширхэг цооног өрөмдөх зөвшөөрлийг 2022.07.05-ны өдөр Хэрлэн голын сав газрын захиргааны даргын А/31 тушаалаар авсан (Хавсралт 3).

Тус зөвшөөрлийг үндэслэн урд болон хойд талбайд тус бүр 1 ширхэг цооногийг мэргэжлийн байгууллагаар өрөмдүүлж паспортжуулсан. Худгийн техникийн паспортыг Хэнтий аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газраар баталгаажуулан улсын усны мэдээллийн санд бүртгүүлсэн (Хавсралт 4). 2023 оны 10-р сарын 30-ны байдлаар нийт 284 м^3 ус ашигласан ба дүгнэлтэд заасан хэмжээнээс хэтрээгүй болно. Ус ашигласны төлбөрийг жилийн эцэст орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлж, Ус ашиглах гэрээ дүгнэсэн акт үйлдэнэ.

Цооног өрөмдөж буй байдал

Усны тоолуур суурилуулах

Усны тухай хуульд заасан үүргээ биелүүлэн зохих зөвшөөрөл, дүгнэлт, гэрээ байгуулсны дараа 2 худагт хүйтэн усны тоолуур суурилуулах тухай албан хүсэлтийг “Хэнтий ус” ХХК-д хүргүүлсэн. Худгуудад тус бүр 2 ширхэг хүчин чадал багатай насос суурилуулсан тул нийт 4 ширхэг тоолуурыг “Хэнтий ус” ХХК-ийн мэргэжилтнүүд суурилуулж, Хэрлэн сумын байгаль орчны улсын байцаагчийн хяналтан дор лацдав (Хавсралт 8).

Хүйтэн усны тоолуур суурилуулсан байдал

Худгийн байр барих, тоноглох, эрүүл ахуйн бүсэд хориглосон үйл ажиллагаа явуулахгүй байх

Эрүүл ахуйн бүсийн дэглэмийг мөрдүүлэх үүднээс 2 ширхэг худагт байр барих, суурийг цементлэх, тоноглох ажлыг хийсэн. Худгийн байр нь 2x2 м хэмжээтэй, сендвичэн хийцтэй, агаар сэлгэх зориулалттай цонхтой. Худгийн насос, тоолуур, ус татах хоолой зэргийг мэргэжлийн байгууллагаар суурилуулсан. Худаг тус бүр 25 тонн усны нөөцийн савтай. Худгийн ойр орчимд үүссэн хог хаягдлыг тогтмол цэвэрлэж талбайн эмх цэгцгийг ханган ажиллаж байна.

Худгийн байр болон усны нөөцийн сав байрлуулсан байдал

Хойд талбайд байрлах Худаг №1

Урд талбайд байрлах Худаг №2

2 ш 25 тн ёмкость

25 тн ёмкость талбайд байрлуулж байдал

Олон салаа зам гаргахаас сэргийлж гол шороон зам дээр замын тэмдэг тэмдэглэгээ байршуулах

Тариалангийн талбайг бүхэлд нь хашаалснаар нутгийн иргэд өмнө нь зорчдог байсан шороон замууд хаагдсан. Тиймээс орон нутаг руу зорчиж буй тээврийн хэрэгслүүд замгүй газраар шинээр зам гаргаж, бэлчээрийг доройтуулах эрсдэлтэй тул хуучин хогийн цэгийн зүүн талд, тариалангийн талбайн хойно болон зүүн хойд талд 3 ширхэг “Заах” тэмдэг, тэмдэглэгээ байрлуулсан (Хавсралт 1). Самбарыг бат бөх байлгах үүднээс суурийг бетондож газар суулгасан. Самбарыг суулгах цэгийн байршлыг сонгохдоо Хэрлэн сумын Засаг даргаас саналыг нь авсан болно. Үүнээс гадна тариалангийн талбайг тойрч зорчих тухай “Анхааруулах” тэмдэг, тэмдэглэгээ бүхий 3 ширхэг самбарыг талбайн баруун, баруун хойд, зүүн хойд хэсэгт хашаан дээр суурилуулсан.

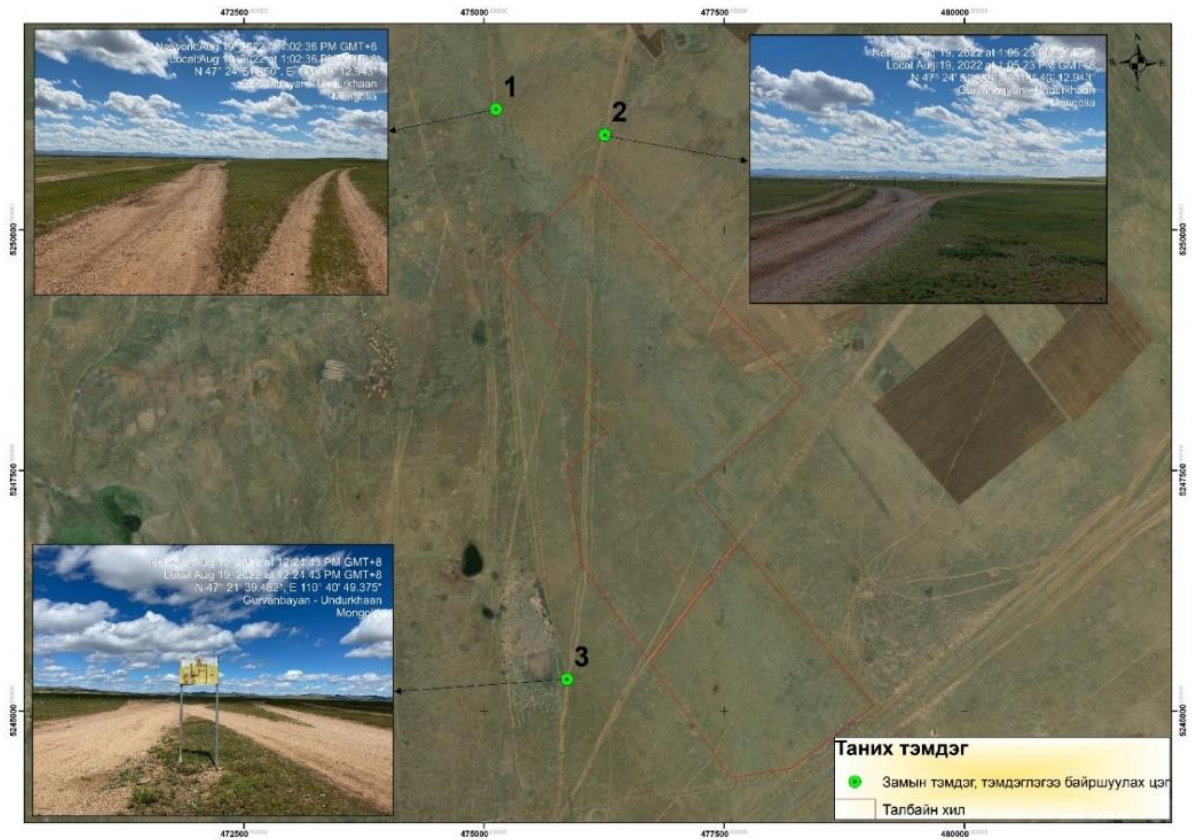
Тариалангийн талбайг хашаажуулсан байдал

Анхааруулах самбарын харагдах байдал (хашаан доторх)

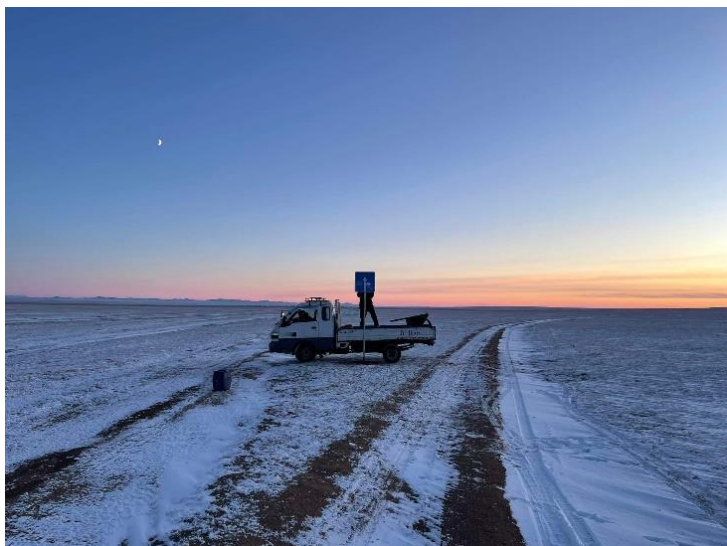

Тариалангийн талбайн баруун, хойд хэсэгт “Заах” самбар байршуулсан цэг

Орон нутгийн шороон зам дагуу “Заах” тэмдэг суурилуулсан байдал

6 Орчны тохижилт, цэцэрлэгжүүлэлтийн төлөвлөгөө

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Биелүүлсэн байдал	Биелэлтийн хувь
1	Тухайн газрын орчин нөхцөлд ургах боломжтой мод бут тарих	Агч, Хайлаас гэсэн 2 төрлийн 2-3 настай 9370 ширхэг модны суулгацыг тариалангийн талбайг тойруулан салхинаас хамгаалах ойн зурвас хэлбэрээр тарьсан.	100%
2	Хайлаас, голт бор тарих, арчилгаа тордолгоог хийх, суманд хүлээлгэн өгөх	Хайлаас, Голт бор гэсэн 2 төрлийн 2-3 настай 2002 ширхэг модны суулгацыг авто замын 2 талаар ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх үүднээс тарьж орон нутагт хүлээлгэн өгөхөөр ажиллаж байна.	100%
3	Хөрсийг мал амьтны гаралтай эко бордоогоор бордох	Чихэр өвс тарих туршилтын талбай болон хөрс сайжруулалт хийх талбайн хөрсийг шувууны сангас, модны нүхийг малын бууц зэрэг органик бордоогоор бордсон.	100%
4	Олон наст тэжээлийн ургамал тарьж хөрсний үржил шимийг дээшлүүлэх	Хөрсний үржил шим нь буурсан талбайн хөрсний үржил шимийг дээшлүүлэх үүднээс 10 га-д олон наст буурцагт ургамал болох Царгас тариалсан.	100%

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Биелүүлсэн байдал	Биелэлтийн хувь
5	Хүлэмжинд тарималжуулах туршилт судалгааны ажлыг эхлүүлэх	Зуны хүлэмжинд 50 нүхтэй 462 ш хоовонд, Хэрлэн сумын 100 иргэнээр 200ш хоовонд тус тус чихэр өвсний үрсэлгээг бэлтгэж үрслүүлсэн.	100%
6	Ургамлын үрсэлгээг гадна талбайд шилжүүлэн суулгах, арчилгаа тордолгоо хийх	Хэрлэн сумын 100 иргэнд тарааж өгсөн үрсэлгээ болон зуны хүлэмжинд ургуулсан нийт 14,102 ш үрсэлгээг гадаа талбайд шилжүүлэн суулгаж, усалгаа, арчилгааг хийсэн.	100%

Тухайн газрын орчин нөхцөлд ургах боломжтой мод бут тарих

Газрын тухай хууль, Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөн, Бүх нийтийн мод тарих өдрөөр өөрийн эзэмшил талбайд Агч /Amur maple/, Хайлаас /Ulmus sp/ гэсэн 2 төрлийн нийт 9370 ширхэг мод тарьсан. Тухайлбал; урд хашаалсан талбайд Агч Асер (maple) 1414 ширхэг, хойд хашаалсан талбайд Хайлаас (Ulmus sp.) 7956 ширхэг 2-3 настай суулгацыг тарьж усалгаа арчилгаа хийж байна.

Мод тарих бэлтгэл ажлын хүрээнд модны нүх хоорондын зай 5 метрээр тооцож нүхийг 60-70 см гүнтэй, 30-40 см диаметрийн хэмжээтэй мод нүх ухагчтай трактороор ухаж, малын бууцыг хөрстэй нь хольж бордсон. Хэрлэн сумын 1, 2, 3, 4, 5, 6-р багийн 70 орчим иргэдийг хамруулан модны суулгац хэрхэн зөв суулгах талаар зөвлөгөө өгч, мод тарих ажлыг гүйцэтгүүлсэн. Зуны турш хуваарийн дагуу модыг усалсан ба намрын цэнэг усалгааны өмнө модны амьдрамжийг нэмэгдүүлэх үүднээс гумины бордоотой усаар усалгаа хийсэн.

Мод тарьсан иргэд

Хайлаас, голт бор тарих, арчилгаа тордолгоог хийх, суманд хүлээлгэн өгөх

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн санаачилсан Тэрбум мод үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд Чингис хотоос Бэрх тосгон чиглэлийн хатуу хучилттай авто замын 2 талаар хашаажуулж, мод тарих ажлыг төсөл хэрэгжүүлэгчийн зүгээс санаачилан 2022 оны 08-р сарын 17-ны өдөр Хэнтий аймгийн Хэрлэн сумын ЗДТГ-тай “Санамж бичиг” байгуулсан.

Тус ажлын хүрээнд авто замын урд, хойд талд тус тус 5 км (нийт 10 км) торон хашаа татаж Хайлаас (*Ulmus* sp.) 200 ширхэг, Голт бор (*Lilac*) 1802 ширхэг суулгацыг тариалсан. Мөн усалгааны асуудлыг шийдвэрлэх үүднээс 5 тонн хэмжээтэй 16 ширхэг усны нөөцийн савыг замын хөвөөн дээр байршуулсан. Модны ургалт 95%-тай байна. Үлдсэн 5%-ийн нөхөн тарилтыг 2023 оны 06-р сард хийж гүйцэтгэсэн.

Модны нөхөн тарилт хийж буй байдал

Сумын ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх ажлын хүрээнд хийгдсэн суулгац, хашаа, усны нөөцийн сав зэргийг орон нутагт актаар хүлээлгэн өгөх тухай албан хүсэлтээ 2023 оны 09-р сард Хэрлэн сумын ЗДТГ-т хүргүүлсэн ба холбогдох мэргэжилтнүүдийг хамруулан ажлын хэсэг байгуулж хүлээн авахаа мэдэгдсэн. Одоогийн байдлаар Хэрлэн сумын ЗДТГ-т зам дагуух ногоон байгууламжийг хүлээлгэн өгөөгүй учир усалгаа, арчилгааг манай компанийн зүгээс хариуцан гүйцэтгэж байна. Компанийн нийгмийн хариуцлагын хүрээнд орон нутагт үйл ажиллагаа явуулдаг иргэн, аж ахуй нэгжийг дэмжих үүднээс зам дагуу хашаа барих, мод суулгах, усалгаа хийх ажлыг гүйцэтгүүлж, ажлын хөлсийг нь тухай бүр олгосон.

Хөрсийг мал амьтны гаралтай эко бордоогоор бордох

Хөрсийг азотоор баяжуулах, ногоон бордоо бий болгох зорилгоор 10 га талбайд Царгас *Medicago falcate* тарьсан ба хөрсийг нь шувууны сангасан бордоогоор бордсон. Үүнээс гадна чихэр өвсийг үрээр тарьж ургуулах туршилтын ажлыг 2023 оны 3-р сард эхлүүлэн усалгаа, арчилгааг 2-2.5 сарын хугацаанд тасалгааны нөхцөлд хийж, 6-р сард гадаа талбайд шилжүүлэн суулгасан. Бид хөрсний үржил шимийн нэмэгдүүлэх, хог ургамлыг устгахдаа химийн бордоо, бодис ашиглахгүй байх үндсэн зорилттой ба малын бууц, шувууны сангас, ногоон бордоо зэргээр хөрсний үржил шимийг дээшлүүлж байна. Тиймээс талбайд ургасан хог ургамлыг механик аргаар буюу гараараа түүж, цэвэрлэсэн. Мөн модны нүхэн дэх хөрсний үржил шимийг сайжруулах үүднээс малын өнжсөн бууц болон гумины бордоогоор бордсон.

Хөрсийг органик бордоогоор бордож, усалж буй байдал

Чихэр өвсний талбайд ургасан хог ургамлыг гараар түүж, цэвэрлэж буй байдал

Малын бууцаар бордоо хийх туршилт

Орон нутгийн малчин айл өрхөөс өнжсөн бууц авч усалгаатай болон усалгаагүй нөхцөлд бууц хэрхэн боловсорч байгаа талаар харьцуулсан судалгаа хийсэн. Усалж чийглэсэн бууцны ялзралын процесс явагдах байдал усалгаа хийгээгүй бууцнаас илүү байсан.

Өнжсөн бууцыг усалгаатай болон усалгаагүй нөхцөлд боловсруулж туршсан байдал

Олон наст тэжээлийн ургамал тарьж хөрсний үржил шимийг дээшлүүлэх

Чихэр өвс тариалахын өмнө атаршсан талбайн хөрсний үржил шимийг органик аргаар нэмэгдүүлэх шаардлагатай гэж үзээд тариалангийн урд, хойд талбайд тус бүр 5 га (нийт 10 га) талбайд Царгас тариалсан. Тариалалт хийхийн өмнө талбайд шувууны сангасан бордоог тарааж, хагалах, борнойдох, хөрс боловсруулалтын ажлыг хийж гүйцэтгэсэн. 1 га-н үрийн нормыг 10 кг-аар тооцож нийт 10 га-д 100 кг царгас ашигласан. Талбайд усалгааны систем угсарч, усны нөөцийн савнаас ус татаж усалгаа хийсэн.

Хүлэмжинд тарималжуулах туршилт судалгааны ажлыг эхлүүлэх

Өөрийн эзэмшлийн 6х20 хэмжээтэй зуны хүлэмж болон Хэнтий аймгийн Политехник коллежийн өвлийн хүлэмжинд чихэр өвсний үрсэлгээг 2023 оны 3-5-р сарын хооронд хийсэн. Үрсэлгээнд ашиглах чихэр өвсний үрийг “Үржих Таван үр” ХХК-иас худалдан авсан.

Хүлэмжинд үрсэлгээ хийж буй байдал

Ургамлын үрсэлгээг гадна талбайд шилжүүлэн суулгах, арчилгаа тордолгоо хийх

Чихэр өвсний үрсэлгээг тариалах талбайн хөрсийг боловсруулж, 2023 оны 06-р сарын 12-ны өдөр анхны туршилтын тариалалтыг хийсэн ба иргэдээс авсан үрсэлгээний ургалт арчилгааны байдлаасаа хамааран харилцан адилгүй байсан. Иргэдээс авсан үрсэлгээг гадаа талбайд шилжүүлэн суулгах ажлыг мөн л орон нутгийн иргэдээр гүйцэтгүүлж цалин хөлс олгосон. Туршилтын тариалалтын хүрээнд талбайн хог ургамлыг түүх, усалгаа арчилгаа хийх ажлыг орон нутгийн иргэдийг цалинжуулах замаар амжилттай хийж гүйцэтгээд байна.

Үрсэлгээг гадаа талбайд шилжүүлэн суулгаж буй байдал

Сумын ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх

Хэнтий аймгийн Хэрлэн сумаас Бэрх тосгон явах авто замын 2 талаар Голт бор /*Syringa vulgaris*/, Хайлаас /*Ulmus sp*/ гэсэн 2 төрлийн нийт 2002 ширхэг мод тарьсан. Мод тарих ажилд Хэрлэн сумын 2, 4, 5, 6-р багийн 60 орчим иргэд хамрагдсан бөгөөд иргэдийг багт хувааж, мод тарих аргачлалын талаар зааварчилгаа өгч тарилтыг хийж гүйцэтгэсэн.

Мод тарих ажлын явц

Мод тарьж дууссаны дараа модны үндэсийг хатаахгүйн тулд намрын цэнэг усалгааг хийсэн ба зуны улиралд 14 хоногт 1 удаа усалгаа хийсэн.

Модны усалгаа хийж буй байдал

5 тн багтаамжтай 16 ширхэг усны нөөцийн савыг хашаанд буулгасан байдал

Усны савыг кранаар буулгаж байгаа болон хөлийг нь гагнаж буй байдал

Мод усалгааны зориулалттай усны нөөцийн савыг байршуулсан байдал

Хөрс хамгаалах, үржил шимийг сайжруулах

10 га талбайд бордоо тарааж, хөрсийг 20 см гүнтэй хагалсан. Хагалгааны дараа талбайг тэгшилж борнойдох ажил хийгдэнэ. Үүний дараагаар Царгасны (*Medicago falcata*) үрийг трактороор үрлэж суулгасан. Царгас нь олон наст, буурцагтны овгийн ургамал бөгөөд хөрсийг азотоор баяжуулж, үржил шимийг нэмэгдүүлдэг ургамал юм.

Олон наст ургамал тарьж хөрсний үржил шимийг сайжруулж буй байдал

Бордоо ачигдаж буй байдал

Бордоо асгаж буй байдал

Газар хагалагдсан байдал

Үрлэж байгаа байдал

Урд талбайн газар хагалсан байдал

Хойд талбайн газар хагалсан байдал

Урд талбайд 25 тн ёмкость байрлуулсан байдал

Хойд талбайд 25 тн ёмкость байрлуулсан байдал

Эмийн ховор ургамал тарималжуулахад орон нутгийн иргэдийг оролцуулах

2023 оны 3-р сард зохион байгуулсан чихэр өвс тариалах сургалтанд суусан иргэд 2-2.5 сарын хугацаанд гэрийн нөхцөлд үрсэлгээг услах, арчлах ажлыг хийж ургуулсан үрсэлгээг буцаад төсөл хэрэгжүүлэгч нарт худалдахыг баяртайгаар хүлээн авсан. Үүний дагуу бид Хэнтий аймгийн Политехник коллежийн хүлэмжийн аж ахуйн фермерийн чиглэлээр төгсөх дамжааны 10 оюутантай үрсэлгээ хийх ажлыг хамтран зохион байгуулсан. Тэдгээр оюутнууд чихэр өвсний үрсэлгээний хөрс бэлдэх, үр тарих, услах ажлыг гардан гүйцэтгэж туршлага хуримтлуулан цалинтай дадлага хийсэн. Сургалтанд суусан 100 иргэнтэй “Чихэр өвсний усалгаа, арчилгаа хийх” гэрээ байгуулан 1 иргэнд 100 ширхэг үрсэлгээг ус шүршигч сав, усалгаа арчилгаа хийх заавар, бүртгэлийн маягтын хамт 2023 оны 03-р сарын 25-аас 30-ны өдрүүдэд тарааж өгсөн. Мөн явцын хяналтыг иргэдийн хаягийн дагуу очиж заавар, зөвлөмж өгч ажилласан.

Иргэдээс чихэр өвс хүлээж авч, гадаа талбайд шилжүүлэн суулгаж буй байдал

7 Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

Газар хагалах, усалгаа хийх, тоног төхөөрөмж угсрах, хураах үед хувийн хамгаалах хэрэгсэл хэрэглээгүйн улмаас бэртэх, гэмтэх

Тайлант онд хувийн хамгаалах хэрэгсэл хэрэглээгүйн улмаас ажилчид бэртэж, гэмтсэн тохиолдол бүртгэгдээгүй.

Ажиллагсдыг хувийн хамгаалах хэрэгслээр хангах

Талбайд ажиллаж буй ажилчдын хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйг хамгаалах үүднээс зориулалтын хувцас хэрэгслээр хангаж ажилласан. Тухайлбал; гадаа талбайд

олон цагаар ажилладаг ажилчдад нарны малгай, саравч, нүдний шил, бээлий, гутал, комбинзон зэргийг тогтмол өмсөж хэвшүүлсэн.

8 Хог, хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Биелүүлсэн байдал	Биелэлтийн хувь
1	Сум орон нутагтай хог хаягдлын гэрээ байгуулах, төлбөрийг тогтмол хугацаанд төлөх	“Өндөрхаан тохижилтын газар” ОНТҮГ-тай 2023 оны 06-р сард Хог хаягдлын тухай аж ахуйн гэрээ байгуулан үйл ажиллагаанаас гарч буй энгийн хог хаягдлыг хогийн цэг рүү зайлуулж, төлбөрийг төлж байна.	100%
2	Хог хаягдлын ангилан ялгах зориулалт бүхий хогийн сав байрлуулах /тэмдэг тэмдэглэгээтэй, бороо цасны усанд норохгүй, салхинд хийсэхгүй тагтай, хөрсөнд шингэхгүй бетонон суурьтай/	Эко нүхэн жорлонгийн орчимд үйл ажиллагаанаас гарах энгийн хог хаягдал түр хуримтлуулах төмөр поошиг байрлуулсан.	100%
3	Салхиар зөөгдөн ирсэн хог хаягдлыг тогтмол хугацаанд цэвэрлэж байх	Талбайн эмх цэгцтэй байдал, бохирдол үүсэхээс сэргийлж хогийн цэгээс хийсч ирсэн хог хаягдлыг сард 1 удаа түүж цэвэрлэн хогийн цэг рүү тээвэрлэн хаясан.	100%
4	Эзэмшлийн талбайд өмнө хаягдсан хог хаягдлыг цэвэрлэж зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулах	Эзэмшлийн талбайд хаягдсан хог хаягдлыг цэвэрлэж орчны ариун цэврийг хангасан.	100%
5	Бохир усыг дүүрэхээс өмнө зориулалтын тээврийн хэрэгслээр соруулж аймгийн төвийн цэвэрлэх байгууламжид нийлүүлэх	Эко жорлонгийн бохир ус дүүрээгүй тул соруулаагүй.	-
6	Үйлдвэрлэлийн хог хаягдал гарахгүй	Үйлдвэрлэлийн хог хаягдал үүсэхгүй.	-
7	Үйл ажиллагааны үед аюултай хог үүсэхгүй	Аюултай хог хаягдал үүсэхгүй.	-

Сум орон нутагтай хог хаягдлын гэрээ байгуулах, төлбөрийг тогтмол хугацаанд төлөх

Хэнтий аймгийн “Өндөрхаан тохижилтын газар” ОНТҮГ-тай Хог хаягдлын тухай аж ахуйн гэрээг 2023 оны 06-р сарын 02-ны өдөр байгуулсан (Хавсралт 9). Үйл ажиллагаанаас үүссэн ахуйн хог хаягдлыг төвлөрсөн хогийн цэгт өөрийн тээврийн хэрэгслээр буулгаж зохих төлбөрийг төвлөрүүлдэг.

Хог хаягдлын ангилан ялгах зориулалт бүхий хогийн сав байрлуулах /тэмдэг тэмдэглэгээтэй, бороо цасны усанд норохгүй, салхинд хийсэхгүй тагтай, хөрсөнд шингэхгүй бетонон суурьтай/

Талбайд байрлах манаач нарын ахуйн хэрэглээнээс энгийн хог хаягдал үүсэх ба хоногт дунджаар 0.3 кг хог үүснэ гэж үзээд эко бие засах газрын орчимд хог хуримтлуулах төмөр поошиг байрлуулсан.

Салхиар зөөгдөн ирсэн хог хаягдлыг тогтмол хугацаанд цэвэрлэж байх

Талбайн баруун, баруун хойд талд байрлах хогийн цэгээс их хэмжээний хог хаягдал салхиар хийсч ирдэг тул сар бүр хог хаягдлын цэвэрлэгээг хийж цуглуулсан хог хаягдлыг хогийн цэг рүү тээвэрлэж зайлуулдаг. Тайлант онд 5 удаагийн цэвэрлэгээ хийж 2 тонн хог хаягдал ачсан. Хогийн цэгээс хийсч ирж буй хог нь тариалангийн талбай болон модны нүхэнд хуримтлагдаж модны ургалтын явцыг сааруулж (агаар, байгалийн гэрэл дутагдах) байна.

Хог хаягдлын цэвэрлэгээ хийж буй байдал

Эзэмшлийн талбайд өмнө хаягдсан хог хаягдлыг цэвэрлэж зөвшөөрөгдсөн цэгт зайлуулах

Эзэмшлийн талбайд өмнө нь 2-3 малчин өрх зуншдаг байсан бөгөөд тэдгээрийн үлдээсэн малын бууцны хогийг цэвэрлэж, төвлөрсөн хогийн цэг рүү зайлуулсан.

Хог хаягдлын цэвэрлэгээ хийж буй байдал

Бохир усыг дүүрэхээс өмнө зориулалтын тээврийн хэрэгслээр соруулж аймгийн төвийн цэвэрлэх байгууламжид нийлүүлэх

Төслийн үйл ажиллагаанаас үйлдвэрийн болон аюултай хог хаягдал үүсээгүй. Одоогийн байдлаар дулааны улиралд талбайд 2-5 хүн, өвлийн улиралд 2 хүн байрлаж ажилладаг тул бохир соруулах хэрэгцээ шаардлага үүсээгүй.

9 Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

Агаарын чанар

Агаарын чанарын сорьцын дээжийг Хэнтий аймгийн Цаг уур, орчны шинжилгээний төвийн агаарын техникч, лаборантууд цуглуулсан.

Агаарын сорьц авч буй байдал

Эзэмшлийн талбайн салхин дээд, доод, төвд болон Оффис, манаачийн байр, худаг, тариалалт хийх талбай гэсэн нийт 10 цэгт Dust Trak багажаар хэмжилт хийж үр дүнг MNS 4585:2016 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага стандарттай харьцуулахад стандартаас давсан үзүүлэлт илрээгүй (Хавсралт 13).

Агаарын сорьцын шинжилгээний дүн

Шинжилсэн үзүүлэлтийн нэр, хэмжих нэгж	Хүлцэх агууламж	Сорьцын дугаар										
		40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	
MNS 17.2.5. 12:88 Хүхэрлэг хий SO ₂ , мг/м ³	0.45	0.004	0.004	0.002	0.002	0.004	0.003	0.002	0.003	0.001	0.002	
MNS 17.2.5. 12:88 Азотын давхар исэл NO ₂ , мг/м ³	0.2	0.002	0.004	0.002	0.006	0.007	0.005	0.007	0.002	0.007	0.015	
CA3 A03 Тоос нийт, мг/м ³	0.15	0.091	0.06	0.092	0.077	0.061	0.062	0.061	0.064	0.064	0.071	

Дуу шуугианы хэмжилт

Талбай дах дуу шуугианы хэмжилтийг DT-8820 Environment meter дуу шуугианы түвшин хэмжигч багаж ашиглан 10 цэгт тус 2 удаагийн давталттай хэмжиж Монгол улсын MNS 4585:2016 стандарттай харьцуулсан. Хэмжилтийн үр дүнгээс үзэхэд байгалийн салхи ихтэй учир зарим хэмжилтүүд стандартаас өндөр гарсан. Түүнээс суурин дуу чимээ үүсгэх эх үүсвэр талбайн ойролцоо байхгүй болно.

Дуу чимээний хэмжилт хийж буй байдал

Дуу чимээний хэмжилтийн дүн

Цэгийн дугаар	Температур, С ⁰	Чийг	Дуу шуугиан дба		Уртраг	Өргөрөг
			Хамгийн их	Хамгийн бага		
№1	27.4	29.7	60.2	30.1	110.71735	47.35424
№1	27.5	30.4	80.5	51.7		
№2	27.5	29.5	80.1	51.8	110.71793	47.35855
№2	27.1	29.6	80.2	54.5		
№3	28.2	28.7	50.9	50.3	110.70209	47.36179
№3	28.1	28.3	61.2	50.2		
№4	30.9	25.9	50.8	50.2	110.70069	47.37325
№4	30.3	25.8	81.0	50.9		
№5	31.1	25.0	79.9	49.5	110.68957	47.38487
№5	30.9	24.6	79.6	51.0		
№6	33.2	23.3	78.8	49.0	110.70603	47.38993
№6	33.3	23.2	78.9	48.7		
№7	32.4	23.8	79.0	52.1	110.68167	47.40009
№7	31.8	24.1	79.4	48.8		
№8	31.6	26.2	79.8	50.0	110.68180	47.36375
№8	32.0	25.7	80.3	51.0		
№9	30.4	24.8	79.2	50.2	110.67112	47.38626
№9	30.2	25.2	79.4	48.6		
№10	30.0	27.1	79.8	52.4	110.65078	47.38745
№10	30.1	27.3	79.6	52.1		

Усны шинжилгээ

2023 оны 09-р сарын 12-ны өдөр Худаг №1, 2-с усны дээж авч эрүүл ахуйн үзүүлэлтийг Хэнтий аймгийн Стандарт хэмжил зүйн хэлтсийн итгэмжлэгдсэн сорилтын лабораторид шинжлүүлэхэд Худаг №1-н усанд магни Mg 34 мг/л буюу Хүрээлэн буй орчин. Эрүүл мэндийг хамгаалах. Аюулгүй байдал. Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ MNS 0900:2018 стандартаас бага зэрэг хэтэрсэн байна. Бусад үзүүлэлт стандарт хэмжээнд нийцэж байна. Ундны усны чанарын бас нэг чухал шалгуур нь усны хатуулаг бөгөөд хатуулгийн хувьд хүний биед зохимжтой дээд хэмжээг магни 11.0 мг/л-ээс багагүй, 30.0 мг/л-ээс ихгүй байхыг зөвшөөрдөг байна (Хавсралт 11).

Усны нянгийн шинжилгээний дүн

Дээжний дугаар	Шинжилсэн үзүүлэлтийн нэр, хэмжих нэгж	Шаардлага	Шинжилгээний дүн
445 (худаг 1)	Ббет	1 мл-т ббет 100-с ихгүй	1 мл-т ББЕТ 20
	Salmonella sp	25 мл-д salmonella sp илрэх ёсгүй	25 мл-д salmonella sp илрээгүй
	Халуунд тэсвэртэй гэдэсний бүлгийн нян	100 мл-д халуунд тэсвэртэй гэдэсний бүлгийн нян илрэх ёсгүй	100 мл-д халуунд тэсвэртэй гэдэсний бүлгийн нян илрээгүй
	Кальци	100 мг/л ихгүй	32 мг/л
	Магни	30 мг/л-с ихгүй	34 мг/л
	Нийт төмөр	0.3 мг/л ихгүй	0.2 мг/л
	Нитрат	5 мг/л ихгүй	8.3 мг/л
	Нитрит	1.0 мг/л ихгүй	0.0 мг/л
	Рн	6.5-8.5	6.7 мг/л
	Сульфат	500 мг/л ихгүй	8 мг/л
	Фтор	1.5 мг/л ихгүй	0.7 мг/л
	Хатуулаг	7.0 мг.эkv/л ихгүй	4.4 мг.эkv/л
Хлорид	350 мг/л ихгүй	14 мг/л	

	Зэс		0.2 мг/л
446 (худаг 2)	Ббет	1 мл-т ббет 100-с ихгүй	1 мл-т ББЕТ 10
	Salmonella sp	25 мл-д salmonella sp илрэх ёсгүй	25 мл-д salmonella sp илрээгүй
	Халуунд тэсвэртэй гэдэсний бүлгийн нян	100 мл-д халуунд тэсвэртэй гэдэсний бүлгийн нян илрэх ёсгүй	100 мл-д халуунд тэсвэртэй гэдэсний бүлгийн нян илрээгүй
	Кальци	100 мг/л ихгүй	43 мг/л
	Магни	30 мг/л-с ихгүй	29 мг/л
	Нийт төмөр	0.3 мг/л ихгүй	0.1 мг/л
	Нитрат	5 мг/л ихгүй	4.9 мг/л
	Нитрит	1.0 мг/л ихгүй	0.0 мг/л
	Рн	6.5-8.5	6.8 мг/л
	Сульфат	500 мг/л ихгүй	9 мг/л
	Фтор	1.5 мг/л ихгүй	0.8 мг/л
	Хатуулаг	7.0 мг.экв/л ихгүй	4.5 мг.экв/л
	Хлорид	350 мг/л ихгүй	14 мг/л
	Зэс		0.2 мг/л

Ус цаг уур орчны шинжилгээний төвийн Байгаль орчны шинжилгээний лабораторид худаг №1, 2-н усны ерөнхий үзүүлэлтийг шинжлүүлэхэд дараах үр дүн гарсан ба ундны усны чанарын стандартыг хангаж байна (Хавсралт 12).

Усны ерөнхий үзүүлэлтийн шинжилгээний дүн

Тодорхойлсон үзүүлэлт шинжилгээний арга стандарт		Сорьц авсан цэг		MNS 0900:2018 Хүлцэх агууламж мг/л
		Худаг №1 /хойд/	Худаг №2 /урд/	
Жинлэгдэх бодис /MNS 6836:2020/	Ж/Б мг/л	2.2	1.6	-
Перманганатын исэлдэх чанар /MNS 6833:2020/	Пич мг/л	9.92	8.96	-
Кальцийн ион /MNS ISO 1097:1970/	Ca ²⁺ мг/л	75.4	73.9	100.0
Магнийн ион /MNS ISO 1097:1970/	Mg ²⁺ мг/л	3.69	4.15	30.0
Аммонийн ион /CA3 1:2020/	NH ₄ ⁺ мг/л	0.13	0.15	1.5
Нийт төмөр /MNS 4430:2005/	Fe мг/л	0.03	0.02	0.3
Хлорийн ион /MNS 4424:2005/	Cl ⁻ мг/л	12.1	19.1	350
Сульфатын ион /MNS 6271:2011/	SO ₄ ²⁻ мг/л	54.8	40.9	500.0
Нитритийн ион /MNS 6779:2019/	NO ₂ мг/л	0.073	0.018	1.0
Нитратын ион /MNS 6834:2020/	NO ₃ мг/л	2.11	3.79	50.0
Фосфатын ион /MNS ISO 6878:2001/	PO ₄ ³⁻ мг/л	0.036	0.040	3.5
Фтор /MNS 6272:2011/	F ⁻ мг/л	0.82	0.80	0.7-1.5
Хатуулаг /MNS ISO 1097:1970/	мг-экв/л	4.07	4.03	7.0
Натри Кали	Na+K мг/л	41.4	57.1	-
Цахилгаан дамжуулах чанар /MNS ISO 7888:1999/	EC uS/cm ³	502	509	1000

Гидрокарбонат /MNS 6832:2020/	HCO ₃ ⁻ мг/л	258.6	300.1	-
Эрдэсжилт /MNS ISO 1097:1970/	мг/л	446.0	495.2	-
Орчин /MNS ISO 10523:2001/	pH	8.10	7.80	6.5-8.5

Худгийн уснаас дээж авч буй байдал

Хөрсний шинжилгээ

Хөрсний дээжийг тариалалт хийсэн болон тариалалт хийгдээгүй талбай, эко жорлон, хогийн цэг, модны нүх гэх мэт байршлуудаас авч шинжилгээнд өгсөн.

Хөрсний дээж авсан цэгийн байршил, шинжлүүлсэн үзүүлэлт

№	Дээжний дугаар	Байршил	N	E	h	Шинжлүүлсэн үзүүлэлт
1	Дээж -1	Модны нүх	47.35416	110.71397	1024 м	Агрохими
2	Дээж -2	Бие засах газар	47.35437	110.71431	1026 м	Эрүүл ахуй
3	Дээж -3	Хог хаягдлын поошиг	47.35443	110.71407	1026 м	Эрүүл ахуй
4	Дээж -4	Урд 5 га царгасны талбай	47.35870	110.72121	1025 м	Хүнд металл
5	Дээж -5	Чихэр өвсний туршилтын талбайн баруун талын хагалсан талбай	47.35793	110.71841	1024 м	Агрохими, хүнд металл
6	Дээж -6	Урд 5 га байгалиараа талбай	47.35723	110.71719	1024 м	Агрохими, хүнд металл

7	Дээж -7	Хойд талбай байгалиараа	47.37156	110.69862	1032 м	Агрохими
8	Дээж -8	Хойд 5 га царгас тарьсан талбай	47.37373	110.70116	1032 м	Агрохими, хүнд металл
9	Дээж -9	Тэжээлийн ургамал тарьсан 20 га	47.38986	110.7073	1035 м	Агрохими

Хөрсний дээж авч буй байдал

Дээж №1: Модны нүх, N47.35416, E110.71397, 1024 м

Дээж №2: Эко нүхэн жорлон орчим
N47.35437, E110.71431, 1026 м

Дээж №3: Хог хаягдал түр хадгалах цэгийн
орчим
N47.35443, E110.71407, 1026 м

Хөрс №4: Царгас тариалсан талбай /урд 5 га/
N47.35870, E110.72121, 1025 м

Дээж №5: Чихэр өвсний туршилтын талбайн
баруун талын хагалсан талбай
N47.35793, E110.71841, 1024 м

Дээж №6: Урд 5 га байгалиараа талбай
N47.35723, E110.71719, 1024 м

Дээж №7: Хойд талбай байгалиараа
N47.37156, E110.69862, 1032 м

Дээж №8: Хойд 5 га царгас тарьсан талбай
N47.37373, E110.70116, 1032 м

Дээж №9: Ногоон тэжээл тариалсан талбай
N47.38986, E110.7073, 1035 м

Хөрсний дээжний агрохимийн шинжилгээний дүн

Дээжний дугаар	Ph	Чийг, %	Ялзмаг	Аммиак NH ₄ мг/л	Нитрат NO ₃ мг/л	Сульфат SO ₄ мг/л	Фосфор P ₂ O ₅ мг/л
50	8.4	1.19	0.6	5.0	22.9	93.2	3.1
51	7.1	0.58	27.4	2.8	22.5	83.2	3.13
52	6.60	2.94	2.09	4.9	40.6	88.7	3.19
53	6.50	0.94	0.68	4.1	35.4	90.7	3.13
54	7.0	1.14	1.19	5.1	26.3	40.3	3.13
55	6.7	1.51	8.65	3.4	32.5	96.7	3.16

Хөрсний өнгөн үе давхаргын ялзмагийн агууламж 0.6-8.65% буюу үржил шим ядмаг, урвалын орчин 6.50-8.4 буюу сул хүчиллэгээс дунд шүлтлэг шинж чанартай, чийгийн агууламж 0.58-2.94% буюу чийг маш багатай хуурай шинжтэй, аммиак 2.8-5.1 мг/л, нитрат 22.5-40.6 мг/л, сульфат 40.3-96.7 мг/л, фосфор 3.1-3.19 мг/л хооронд буюу хөрсний үржил шимийг илтгэгч хөдөлгөөнт фосфорын агууламж багатай хөрс байна (Хавсралт 14). Дээжний дугаар №51-н хөрсний ялзмагийн агууламж 27.4% байгаа нь лабораторийн багаж эсвэл лаборантын тооцооллын алдаа байх магадлалтай. Тариалангийн талбайд тархсан жинхэнэ хүрэн хөрсний ялзмагийн агууламж 2-3% хооронд хэлбэлздэг.

Хөрсний эрүүл ахуйн шинжилгээний дүн

Дээжний дугаар	Нянгийн тоо MNS:ISO 6341: 2012	Гэдэсний савханцрын титр (E coli) MNS:ISO 5367:2004		Анаэробын (Cl.perfringens) MNS 6341:2012	
		Шинжилгээний хариу	Бохирдлын зэрэг	Шинжилгээний хариу	Бохирдлын зэрэг
Дээж 2	5.3*10 ⁵	1.0<	1	1.0<	1
Дээж 3	4.1*10 ⁵	1.0<	1	1.0<	1

Хөрсний эрүүл ахуйн микробиологийн шинжилгээг MNS6341:2012, MNS5367:2004 стандартуудыг баримтлан итгэмжлэгдсэн лабораторид шинжлүүлсэн. Шинжилгээний дүнгээс үзэхэд хөрсний бактерийн нийт тоо 4.1-5.3*10⁵ мл/эс байгаа нь I зэрэг, өвчин үүсгэгч гэдэсний бүлгийн савханцар Escherichia coli, Clostridium perfringens илрээгүй буюу биологийн бохиролгүй хөрс болохыг илтгэж байна (Хавсралт 15).

Хөрсний хүнд металлын шинжилгээний дүн

Дээжний дугаар	Агууламж мг/кг					
	Никель Ni	Кадми Cd	Хар тугалга Pb	Цайр Zn	Хром Cr	Зэс Cu
Дээж 4	2.4	0.0	63.9	61.7	61.2	17.5
Дээж 5	0.0	0.0	61.1	45.7	63.1	13.5
Дээж 6	4.9	0.0	66.7	60.6	51.4	19.5
Дээж 8	1.6	0.0	63.9	40.4	33.4	18.0
MNS 5850:2019 Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ	150	3	100	300	150	100

Хөрс бохирдуулагч хүнд металлуудаас кадми илрээгүй, никель 1.6-4.9 мг/кг, хар тугалга 61.1-66.7 мг/кг, цайр 40.4-61.7 мг/кг, хром 33.4-63.1 мг/кг, зэс 13.5-19.5 мг/кг буюу Хөрс бохирдуулагч бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ MNS 5850:2019 стандартын шаардлагад нийцэж байна (Хавсралт 15).

Ургамлын мониторинг

Эзэмшлийн талбайн дотор болон гадна нийт 13 цэгт ургамлын геоботаникийн бичиглэл хийсэн. Ургамлын геоботаникийн судалгаагаар *Агь Artemisia frigida*, *Ишгэн шарилж Artemisia drancunculus*, *Хурган шарилж Artemisia commutate*, *Саман ерхөг Agropyron cristatum*, *Адамсын шарилж Artemisia adamsii*, *Ээрэм шарилж Artemisia macrocephala*, *Нарийн навчит тарна Polygnum Angustifolium*, *Шурээ улалж Carex duriuscula*, *Байгалийн хялгана Stipa baicalensis*, *Соргүй согоовор Bromus inermis*, *Зогдор улалж Carex pediformis*, *Саарал шарилж Artemisia Glausa*, *Дэрвээн хазаар өвс Cleistogenes squarrosa*, *Амманы сэдэргэнэ Convolvulus Ammanii*, *Намгийн шарилж Artemisia Palustris*, *Хар шарилж Artemisia Santolinifolia*, *Шоргор лууль Chenopodium Acuminatum*, *Цагаан лууль Chenopodium Album*, *Сортой лууль Chenopodium Aristatum*, *Монгол хамхуул Corispermum Mongolicum*, *Нангуад цагаан суль Elymus Chinensis* гэх мэт ургамлуудыг бүртгэсэн.

Тус талбайг өмнө нь тариалангийн зориулалтаар ашиглаж байгаад атаршуулсан тул хөрсний үржил шим багатай, ургамлын бүлгэмдлийн хувьд үетэн-шарилж-лууль, ургамлын амьдралын хэлбэрийн хувьд хагас сөөгөнцөр, нэг наст болон олон наст ургамал зонхилон тархсан байна. Өмнөх жилүүдтэй харьцуулахад ургамлын арви, бүрхэцийн хэмжээ нэмэгдсэн ба талбайг бүхэлд нь хашаажуулж мал амьтан орох, олон салаа зам үүсгэх, газрын гадаргыг доройтуулж талхалхаас сэргийлэх арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэнтэй холбоотой.

Хүний болон малын хөлийн нөлөөгөөр байгалийн унаган төрх алдагдсан газарт хүмүүнсэг ургамал зонхилон ургасан нь экологийн тэнцлийг хадгалахад чухал ач холбогдолтой. Хог

ургамлын амьдралын зохилдлогоо, идэвхийг тодорхойлох нэг үндсэн үзүүлэлт бол үрлэх чадавхи бөгөөд дасан зохицох чадавхаараа байгалийн ургамлаас давуу байдаг эко-биоморфологийн онцлогтой. Тухайлбал талбайд нилэнхүйдээ тархсан Агь шарилж *Artemisia frigida* нь тариаланд атар эзэмшсэний дараах жилүүдэд мэр сэр үзэгдэх бөгөөд малд хэт талхлагдсан бэлчээр нутагт зонхилон тархсан байдаг. Гэсэн хэдий ч мал идэж түргэн таргалдаг, шимт чанараар өндөр ургамал юм.

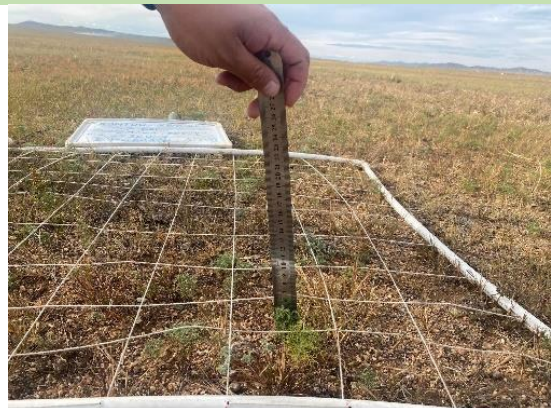
Ургамлын геоботаникийн бичиглэл хийсэн цэгийн мэдээлэл

Бичиглэл хийсэн цэгийн дугаар: №1

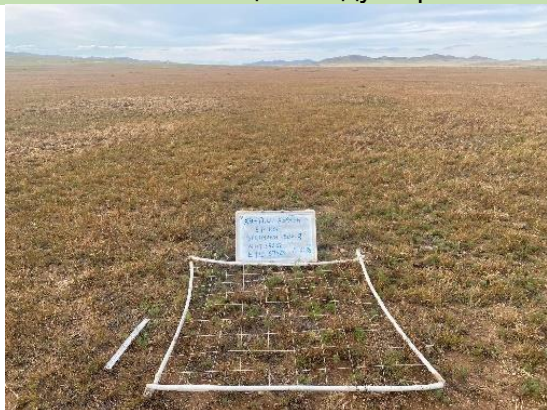
Координат: N 47.35614, E 110.69794
Өндөршил: 1028 м
Ургамлын дундаж өндөр, см: 5-7
Ургамлын бүрхэц, %: 35-40
Халцгай газрын эзлэх хувь, %: 55-60

Бичиглэл хийсэн цэгийн дугаар: №2

Координат: N 47.36907, E 110.68384
Өндөршил: 1031 м
Ургамлын дундаж өндөр, см: 6-8
Ургамлын бүрхэц, %: 40-45
Халцгай газрын эзлэх хувь, %: 50-55

Бичиглэл хийсэн цэгийн дугаар: №3

Координат: N 47.39292, E 110.67523
Өндөршил: 1039 м
Ургамлын дундаж өндөр, см: 6-9
Ургамлын бүрхэц, %: 55-60
Халцгай газрын эзлэх хувь, %: 35-40

Бичиглэл хийсэн цэгийн дугаар: №4

Координат: N 47.35858, E 110.72272
Өндөршил: 1026 м
Ургамлын дундаж өндөр, см: 7-8
Ургамлын бүрхэц, %: 45
Халцгай газрын эзлэх хувь, %: 35-40

Бичиглэл хийсэн цэгийн дугаар: №5

Координат: N 47.36235, E 110.70890
Өндөршил: 1029 м
Ургамлын дундаж өндөр, см: 6-8
Ургамлын бүрхэц, %: 40-45
Халцгай газрын эзлэх хувь, %: 35

Бичиглэл хийсэн цэгийн дугаар: №6

Координат: N 47.36977, E 110.69981
Өндөршил: 1028 м
Ургамлын дундаж өндөр, см: 8-11
Ургамлын бүрхэц, %: 70-75
Халцгай газрын эзлэх хувь, %: 25-30

Бичиглэл хийсэн цэгийн дугаар: №7

Координат: N 47.37531, E 110.69820
Өндөршил: 1032 м
Ургамлын дундаж өндөр, см: 6-9
Ургамлын бүрхэц, %: 55-60
Халцгай газрын эзлэх хувь, %: 30-35

Бичиглэл хийсэн цэгийн дугаар: №8

Координат: N 47.38973, E 110.70778
Өндөршил: 1033 м
Ургамлын дундаж өндөр, см: 8-14
Ургамлын бүрхэц, %: 75-80
Халцгай газрын эзлэх хувь, %: 15-20

Бичиглэл хийсэн цэгийн дугаар: №9

Координат: N 47.39503, E 110.69388
Өндөршил: 1032 м
Ургамлын дундаж өндөр, см: 10-13
Ургамлын бүрхэц, %: 65-70
Халцгай газрын эзлэх хувь, %: 25-30

Бичиглэл хийсэн цэгийн дугаар: №10

Координат: N 47.40440, E 110.68572
Өндөршил: 1040 м
Ургамлын дундаж өндөр, см: 9-12
Ургамлын бүрхэц, %: 65
Халцгай газрын эзлэх хувь, %: 25-30

Бичиглэл хийсэн цэгийн дугаар: №11

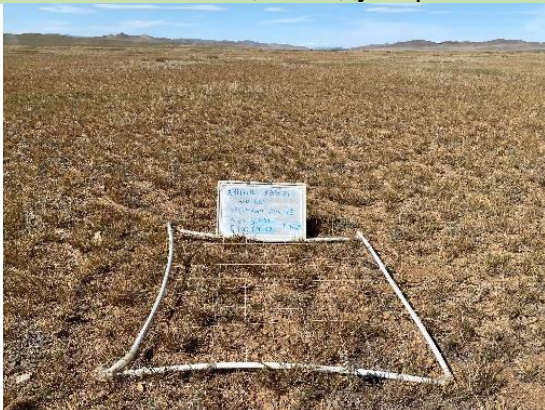
Координат: N 47.37685, E 110.68201
Өндөршил: 1028 м
Ургамлын дундаж өндөр, см: 15-27
Ургамлын бүрхэц, %: 80-85
Халцгай газрын эзлэх хувь, %: 15-20

Бичиглэл хийсэн цэгийн дугаар: №12

Координат: N 47.37392, E 110.68661
 Өндөршил: 1024 м
 Ургамлын дундаж өндөр, см: 11-15
 Ургамлын бүрхэц, %: 75
 Халцгай газрын эзлэх хувь, %: 25-30

Бичиглэл хийсэн цэгийн дугаар: №13

Координат: N 47.38099, E 110.69362
 Өндөршил: 1029 м
 Ургамлын дундаж өндөр, см: 10-14
 Ургамлын бүрхэц, %: 75-80
 Халцгай газрын эзлэх хувь, %: 15-20

10 Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Биелүүлсэн байдал	Биелэлтийн хувь
1	Чихэр өвсний үрийн нөөц бүрдүүлэх судалгаа хийх	Чихэр өвсний үр, үндсийг түүх дээд хэмжээг БОАЖС-ын тушаалаар жил бүр баталдаг ба зохих зөвшөөрлийг хэрхэн авах, зөв зохистой түүх талаар судалсан. Тайлант онд заасан хугацаанд материалаа бүрдүүлж зөвшөөрөл авах боломжгүй байсан тул зөвшөөрөлтэй аж ахуй нэгжээс худалдан авалт хийх замаар үрийн нөөцийг бүрдүүлэхээр төлөвлөсөн.	100%
2	Чихэр өвс тариалах төлөвлөгөө боловсруулах	2023 оны 2-р сард чихэр өвс тариалах туршилт судалгааны ажлын төлөвлөгөөг боловсруулсан.	100%

3	Нутгийн иргэдэд эмийн ургамал үрээр үрслүүлэх, ургуулах чиглэлээр дотоод сургалт явуулах	2023 оны 3-р сард чихэр өвсний үрсэлгээ хийх, тасалгааны нөхцөлд тарьж ургуулах чиглэлээр 117 хүнд сургалт зохион байгуулсан.	100%
4	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн хүрээнд агаар, ус, хөрс, дуу чимээ, ургамлын хэмжилт судалгааг хийж БОМТ-ний биелэлтийн тайланд тусгасан.	100%
5	2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан болон 2024 оны төлөвлөгөөг боловсруулах, батлуулах	2023 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайланг боловсруулж Хэнтий аймгийн БОАЖГ-р хянуулж ажлын хэсгийн дүгнэлт гаргуулан БОАЖЯ-аар батлуулна. 2023.12.31-ний дотор 2024 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулж БОАЖЯ-аар батлуулахаар төлөвлөсөн.	100%

Чихэр өвсний үрний нөөц бүрдүүлэх судалгаа хийх

Булган аймгийн Гурванбулаг суманд байгалийн аясаар ургаж буй чихэр өвсний ургах орчин, хөрсний шинж чанар, ургамлын бүлгэмдлийг тодорхойлох, ургалтын байдал зэргийг судлах үүднээс 2023 оны 09-р сарын 08-ны 4 хүний бүрэлдэхүүнтэй баг ажилласан.

Чихэр өвсний үндэсний гүний тархалтыг тогтоож,
хөрсний дээж авч буй байдал

Байгалийн аясаар ургаж буй талбай нь атаршуулж орхигдсон, агь шарилж тархсан, элсэнцэр хөрстэй газар байсан бөгөөд ургаж буй чихэр өвсний буурцаг малд идэгдэж үгүй болсон байдалтай байв. Ганц нэг буурцагтай чихэр өвс байсан бөгөөд үр бүрэн боловсроогүй ногоон байв. Тиймээс чихэр өвсний үр бэлтгэх боломжгүй гэж үзсэн. Хэнтий аймаг дах талбайн хөрстэй харьцуулах үүднээс хөрсний 0-20 см үе давхаргаас дээж авч агрохимийн үзүүлэлт, ус-физикийн шинж чанарыг Нарт ШУҮН Консалтинг ХХК-ийн итгэмжлэгдсэн лабораторид тодорхойлуулсан (Хавсралт 14).

Гурванбулаг сумын чихэр өвс ургасан талбайн
хөрсний агрохимийн шинжилгээний дүн

Дээж авсан гүн, см	рН	Давс, %	ЦДЧ, ds/m	Ялзмаг, %	CaCO ₃ , %	NO ₃ мг/100 г	Солилцох сууриуд, мг- экв/100 г		Шим тэжээлийн элементүүд, мг/100г	
							Ca ⁺²	Mg ⁺²	P ₂ O ₅	K ₂ O
0-10	7.31	0.022	0.051	2.04	0.0	0.27	9	11	4.8	16

Хөрсний үржил шимийн голлох үзүүлэлт болох ялзмагийн хэмжээ 2.04% байгаа нь бага хангамжтай гэсэн ангилалд хамаарч байна. Хөрсний уусмал дах давсны концентраци 0.05% орчим байх нь ургамал ургахад тохиромжтой байдаг бол 0.2% хүрэхэд тохиромжгүй байдаг. Үүнээс үзвэл дээж авсан цэгийн хөрсөн дэх давсны агууламж 0.022% байна.

Хөрсний өнгөн үе давхаргын урвалын орчин саармаг шинжтэй буюу 7.31 байна. Хөдөлгөөнт шим тэжээлийн бодисын хувьд хөдөлгөөнт фосфор 100 гр хөрсөнд 4.8 мг-экв байгаа нь үржил шимийн агууламж бага зэрэг, солилцох калийн хувьд 100 гр хөрсөнд 16 мг-экв байгаа нь дунд зэрэг гэсэн хангамжтай байна.

Хөрсний механик бүрэлдэхүүний шинжилгээний дүн

Дээж авсан гүн, см	Механик ширхэгүүд, % ширхэгийн хэмжээ, мм						
	1-0.25	0.25-0.05	0.05-0.01	0.01-0.005	0.005-0.001	<0.001	<0.01
0-10	38.2	42.0	5.1	8.6	2.7	3.3	14.6

Качинскийн ангиллаар хөрсний механик бүрэлдэхүүнийг 3 ангилласан байдаг бөгөөд физик шаврын агууламж (<0.01 мм) нь <20%-иас дээш бол элсэрхэг хөрс, 20-45% бол шавранцар хөрс, >45%-иас их бол шаварлаг хөрс гэж үздэг.

Механик бүрэлдэхүүний хувьд 0.25-1 мм-ийн хэмжээтэй элсний эзлэх хувь харьцангуй их буюу 80.2% байна. Харин хөрсний шаварлаг хэсэг буюу салхины нөлөөнд илүү өртөмтгий хэсэг болох 0.001 мм-ээс бага хэмжээтэй ширхэг 5.1%-г эзлэх боловч гүн рүүгээ элс хайрга нэмэгдэх хандлагатай, <0.01 хэмжээтэй шавар 14.6%-ийг эзлэж байна.

Үрийн нөөц бүрдүүлэх

2023 оны 07-р сарын 05-ны өдөр 09/237 дугаар БОАЖС-ын тушаал батлагдсан ба тус тушаалаар 2023 онд түүж бэлтгэх ургамлын дээд хэмжээг тогтоож өгсөн. Тус тогтоолд Урал чихэр өвс *Glucyrrhiza uralensis.Fisch*-г Өмнөговь аймгаас 200 кг үндэс, Баянхонгор аймгаас 100 кг үр түүхээр тусгасан. Үүний дагуу бид БОАЖЯ-аас ургамлын үр түүх зөвшөөрөл авсан аж ахуй нэгжтэй гэрээ байгуулан дараа жил тарих үрээ худалдан авч нөөцлөхөөр төлөвлөсөн.

БОАЖС-ын тушаал /2023 он/

2023 он 03 сарын 05 өдөр

Дугаар 2137

Улаанбаатар хот

Байгалийн ургамал түүж бэлтгэх дээд хэмжээ тогтоох тухай

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэг, Байгалийн ургамлын тухай хуулийн 7¹ дүгээр зүйлийн 7^{1.4} дэх хэсгийг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. Үйлдвэрлэлийн зориулалтаар 2023 онд түүж бэлтгэх ургамлын дээд хэмжээг хавсралт ёсоор баталсугай.

2. Тушаалын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Байгалийн нөөцийн бодлого зохицуулалтын газар (Ц.Уранчимэг)-т даалгасугай.

157310708

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын
2023 оны 03 дугаар сарын 05 өдрийн
2137 дугаар тушаалын хавсралт

ҮЙЛДВЭРЛЭЛИЙН ЗОРИУЛАЛТААР 2023 ОНД ТҮҮЖ БЭЛТГЭХ
УРГАМЛЫН ДЭЭД ХЭМЖЭЭ

Д/д	Ургамлын нэр	Латин нэр	Бэлтгэх түүхий эд	Түүж бэлтгэх газар /аймаг/	Бэлтгэх хэмжээ /нойтон жин, кг/
ХОВОР УРГАМАЛ					
1	Урал чихэр өвс	<i>Glycyrrhiza uralensis</i> Fisch.	Үндэс Үр	Өмнөговь Баянхонгор	200 100
2	Дэрэвгэр жиргэрүү	<i>Saposhnikovia divaricata</i> Turz. Schischk.	Үр	Хэнтий Сэлэнгэ	300 500
3	Алтайн даланхальс	<i>Lonicera altaica</i> Pall. (=L. caerulea subsp. altaica)	Газрын дээд хэсэг	Завхан	500
4	Зүүнгарын гоёо	<i>Cynomonium songoricum</i> Rupr.	Газрын дээд хэсэг	Өмнөговь	200
5	Монгол хунчир	<i>Astragalus mongholicus</i> Bunge	Үндэс Үр Навч	Хэнтий Өмнөговь Хэнтий	100 50 50
6	Дани хунчир	<i>Astragalus danicus</i> Retz.	Үндэс	Хэнтий	500
7	Халиар сонгино	<i>Allium victorialis</i> auct. FI	Газрын дээд хэсэг	Сэлэнгэ	5000
8	Алтайн сонгино	<i>Allium altaicum</i> Pall.	Газрын дээд хэсэг	Хөвсгөл	200
9	Чаа улаан долоогоно	<i>Crataegus sanguinea</i> Pall.	Жимс	Сэлэнгэ	700
10	Эгэл бавран	<i>Pteridium aquilinum</i> Kuhn.	Навч	Сэлэнгэ	500
11	Монгол тарваганшийр	<i>Thermopsis mongolica</i> Czefer.	Навч	Сэлэнгэ	100
12	Жимсгэнэт ерөл	<i>Malus baccata</i> (L.) Borkh.	Жимс	Сэлэнгэ	300
13	Үнэгэнсүүлхэй тарна	<i>Polygonum alopecuroides</i> Turcz. ex Meiss.	Газрын дээд хэсэг	Хэнтий	400
14	Байгал гүүнхөх	<i>Scutellaria baicalensis</i> Georgi.	Үндэс	Хэнтий	100
15	Үлдэн могойн-идээ	<i>Sedum aizoon</i> L.	Газрын дээд хэсэг	Хэнтий	100
16	Таван судалт төмөрдээ	<i>Lithyus quinquevrius</i> Litv. ex Kom.	Газрын дээд хэсэг	Хэнтий	100
17	Шулуун сонгино	<i>Allium lineare</i> L.	Газрын дээд хэсэг	Хэнтий	1000
18	Эмийн бамбай	<i>Valeriana officinalis</i> FI Mong. (=V. alternifolia)	Газрын дээд хэсэг	Хэнтий	280

Чихэр өвс тариалах төлөвлөгөө боловсруулах

2023 онд хийгдэх ажлын төлөвлөгөөг 2-р сард боловсруулсан ба үүнд чихэр өвсний үрсэлгээ хийхэд шаардлагатай бараа материалын худалдан авалт, ажиллах хүн хүч, техник хангамж, зардлын тооцоолол, графикчилсан хуваарь зэргийг гаргаж төлөвлөгөөний дагуу ажиллаж байна.

Нутгийн иргэдэд эмийн ургамал үрээр үрслүүлэх, ургуулах чиглэлээр дотоод сургалт явуулах

Чихэр өвсний үрсэлгээ хийх, усалгаа арчилгаа хийх чиглэлээр сумын 100 иргэнийг ажиллуулж тэдний амьжиргааг дэмжих, байгалийн ховор ургамлыг тарималжуулахад гар бие оролцуулах, мэдлэг ойлголттой болгох үүднээс Хэрлэн сумын Засаг даргатай уулзалт зохион байгуулж 2023 оны 03-р сард Хэрлэн сумын фэйсбүүк цахим хуудсанд зар байршуулсан. Энэхүү зарын дагуу 2023 оны 03-р сарын 21-22-ны өдрүүдэд Хэнтий аймгийн Политехник коллежийн сургалтын танхим, Хэрлэн сумын Засаг даргын тамгын газрын хурлын танхим, Ус цаг уур орчны шинжилгээний төвийн хурлын зааланд сонирхсон иргэдэд зориулан сургалт зохион байгуулсан.

Үрсэлгээ хийх, арчлах, ургуулах чиглэлээр сургалт хийж буй байдал

Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх

Хэнтий аймгийн Ус цаг уур орчны шинжилгээний төвтэй 2023.09.12-ны өдөр гэрээ байгуулж агаарын 20 сорьц, усны 2 дээж, хөрсний агрохимийн 6 дээжийг шинжлүүлсэн (Хавсралт 10). Тус төвийн цаг уурын инженер, лаборантууд агаарын сорьцын хэмжилтийг талбай дээр хийсэн. Ус цаг уур орчны шинжилгээний төвийн лабораторид хөрсний агрохимийн үзүүлэлт, усны ерөнхий үзүүлэлт, агаарын сорьцон дах тоос, азотын давхар исэл, хүхрийн давхар исэл гэсэн 3 үзүүлэлтийг тодорхойлуулсан.

Хөрсний хүнд металл, эрүүл ахуйн үзүүлэлтийг тус лабораторид шинжилдэггүй учир Улаанбаатар хотод байрлах Нарт ШУҮН Консалтинг ХХК-ийн итгэмжлэгдсэн лабораторид шинжлүүлсэн. Мөн усны эрүүл ахуйн үзүүлэлтийг шинжилдэггүй учир Хэнтий аймгийн Стандарт хэмжилзүйн хэлтсийн итгэмжлэгдсэн лабораторид шинжлүүлсэн.

ОХШХ-ийн хүрээнд дээж авч лабораторид шинжлүүлсэн байдал

№	Шинжлүүлсэн үзүүлэлт	Тоо хэмжээ	Шинжилгээ хийсэн лаборатори
1	Тоос, азотын давхар исэл, хүхрийн давхар исэл	20	Хэнтий аймгийн Ус цаг уур орчны шинжилгээний төвийн лаборатори
	Хөрсний агрохими	6	
2	Усны эрүүл ахуйн үзүүлэлт	2	Хэнтий аймгийн Стандарт хэмжилзүйн хэлтсийн итгэмжлэгдсэн лаборатори
3	Усны ерөнхий үзүүлэлт	3	Нарт ШУҮН Консалтинг ХХК-ийн итгэмжлэгдсэн лаборатори
4	Хөрсний хүнд металл	4	
5	Хөрсний эрүүл ахуйн үзүүлэлт	2	

2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан болон 2024 оны төлөвлөгөөг боловсруулах, батлуулах

Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайланг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын Сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29–ний өдрийн А/618 тоот тушаалаар батлагдсан хавсралтын дагуу боловсруулж тус журмын 4.1-д заасны дагуу биелэлтийн тайланг 11 дүгээр сарын 01-ний дотор Хэнтий аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газарт хүргүүлнэ.

11 Тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг нөлөөллийн бүсэд оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Биелүүлсэн байдал	Биелэлтийн хувь
1	2023 оны батлагдсан БОМТ-г танилцуулах	2023 оны 3-р сард орон нутгийн иргэдэд төслийн хүрээнд хийгдсэн ажлын талаар танилцуулга хийсэн.	100%
2	Тэрбум мод хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн арга хэмжээг танилцуулах, хүлээлгэн өгөх	Хэнтий аймгийн Хэрлэн сумын Засаг даргад Чингис хот-Бэрх чиглэлийн авто зам дагуу тарьсан хамгаалалтын ойн зурвас, хашаа, усны нөөцийн сав зэргийг хүлээлгэн өгөх хүсэлтээ хүргүүлсэн.	100%
3	2023 онд байгаль хамгаалах чиглэлээр хийсэн ажлыг тайлагнах, 2024 оны төлөвлөгөөнд тусгах санал авах	2023 оны 10-р сарын 19-ний өдөр багийн иргэдийн нийтийн хуралд танилцуулга хийсэн.	100%

2023 оны батлагдсан БОМТ-г танилцуулах

2023 оны 03-р сарын 21-22-ны өдрүүдэд Хэнтий аймгийн Политехник коллежийн сургалтын танхим, Хэрлэн сумын Засаг даргын тамгын газрын хурлын танхим, Ус цаг уур орчны шинжилгээний төвийн хурлын зааланд төслийн хүрээнд хийгдсэн ажлын талаарх танилцуулгыг хийсэн бөгөөд нийт 117 хүн хамрагдсан.

Тэрбум мод хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлсэн арга хэмжээг танилцуулах, хүлээлгэн өгөх

Хэнтий аймгийн Хэрлэн сумын Засаг даргад Чингис хот-Бэрх чиглэлийн авто зам дагуу тарьсан хамгаалалтын ойн зурвас, хашаа, усны нөөцийн сав зэргийг хүлээлгэн өгөх хүсэлтээ

илэрхийлсэн ба орон нутгийн холбогдох байгууллагын төлөөллүүдийг хамруулсан ажлын хэсэг байгуулах захирамж гаргаж, актаар хүлээж авахаа илэрхийлсэн.

2023 онд байгаль хамгаалах чиглэлээр хийсэн ажлыг тайлагнах, 2024 оны төлөвлөгөөнд тусгах санал авах

Хэнтий аймгийн Хэрлэн сумын Засаг дарга болон төсөл хэрэгжиж буй талбай байрлах 5-р багийн Засаг дарга нарт Багийн иргэдийн нийтийн хурлаар төслийн танилцуулга хийх, ирэх оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд санал авах тухай албан хүсэлтийг хүргүүлж 2023 оны 10-р сарын 19-ний өдөр багийн иргэдэд танилцуулга хийсэн. Иргэдийн зүгээс ирэх онуудад модны усалгаа арчилгаа хийх, чихэр өвсний үрсэлгээ хийх, ургуулах ажилд оролцох хүсэлтэй байгаагаа илэрхийлсэн.

Хэрлэн сумын 5-р багийн ИНХ-д төслийн талаар танилцуулга хийсэн байдал

Тариалангийн талбай руу хог хаягдал хийсэхээс сэргийлж хашааны торыг нь нэмэгдүүлэх, битүүмжлэл сайтай болгох талаар “Өндөрхаан тохижилтын газар” ОНТҮГ-ын албан хаагчидтай уулзалт хийж хамтран ажиллахаа илэрхийлсэн. 2024 онд энэ ажлыг хийхээр төлөвлөж байна.

Хог хаягдлын цэгийн асуудлаар газар дээр нь танилцаж, орон нутгийн удирдлагуудтай уулзалт хийж буй байдал

Тайлангийн хавсралтууд

Хавсралт 1. Талбайд суурилуулсан замын тэмдгийн загвар

№	Байршил	Замын тэмдэг
1	1. Талбайн хойд талд	“Аялуун фарм” ХХК Тариалангийн талбай Чингис хот 11.1 км
2	2. Талбайн зүүн хойд талд	“Аялуун фарм” ХХК Тариалангийн талбай Чингис хот 11.3 км
3	3. Талбайн баруун талд	Батширээт, Өмнөдэлгэр сум болон Тахилгат “Аялуун фарм” ХХК Тариалангийн талбай

Хавсралт 2. Худаг өрөмдөхийг зөвшөөрсөн тухай Хэрлэн сумын Засаг даргын санал

**ХЭНТИЙ АЙМГИЙН
ХЭРЛЭН СУМЫН ЗАСАГ ДАРГА**

Хэрлэн сум Чингис хот, Хэнтий аймаг, 23110
Утас: (976)7056-3048
Цахим шуудан: kherlensumzdtg@gmail.com

᠒᠐᠒᠒.᠐᠖.28 № 1/415
танай ᠒᠐᠒᠒.᠐᠖.24-ы № 3/1581 -т

**ХЭРЛЭН ГОЛЫН САВ ГАЗРЫН
ЗАХИРГААНД**

Тус сумын 5-р багийн нутагт Аялуун фарм ХХК нь өөрийн эзэмшлийн талбайд олон наст ургамал тариалах зорилгоор 2311031855, 2311031856 тоот нэгж талбай тус бүр 1 гүн өрмийн худаг гаргахад татгалзах зүйлгүй болно.

ДАРГА МШҮРЭНЦЭЦЭГ

231140368

ХУДАГ - 1

УСНЫ МЭДЭЭЛЛИЙН САН

Байгаль орчны Сайдын
2004 оны 185 тоот
тушаалаар батлав.

**ӨРӨМДМӨЛ ХУДГИЙН
ТЕХНИКИЙН ПАСПОРТ**

ЭНЭХҮҮ ПАСПОРТЫГ ХУДАГ ЭЗЭМШИГЧ ӨМЧИЛНӨ

Сум, дүүрэг, хороо *Лоншуй, Дорнод сум*
 Замшилч иргэн, байгууллагын нэр *Дундговь Зохио*
 Өрөмдөл хугацааг нэр *нүүшүү арга-1*

Урсан №

Байршиж буй газрын нэр, хаяг

Ус ашиглах гэрээний №

Ус ашиглах эрхийн бичиг №

Худаг гаргасан (аж ахуйн нэрх) *Давсман Индара*
Друшумт

Захирал *Давсман*

2020 оны 10 сарын 2 өдөр

Батламжлуулсан:

RTM

аймаг (нийслэл)-ын Байгаль орчны газар

Дарга

Давсман

2020 оны 10 сарын 2 өдөр

ХУЛГИЙН БАЙРШЛЫН СОЛБИЦОЛ

Уртраг *Ув 12 26, УТ*

Өргөөр *110° 49' 5, 19.*

Учмагдлууд өндөр м.

Аймагийн код	Сумын код	Хуулийн зориулалтын код

Лоншуй аймагийн хотын *Хурт сум* сумын

дүүргийн хорооны багийн *5-р баг* газар газарт.

Усжуулах д зориулан

(Усжуулалт, ус хангамж г.м)

Чувагдсан аймагийн (хотын)

Давсман-Ширт компаны *Тунбууц* менежер ахлагчтай

анги, бригад *Power 7000* маркийн станцоор

нүүшүү арга аргаар

Уул хугацааг цонцогийг 2020 оны 01 сарын 15 өдрөөс 2020 оны 01 сарын

18 өдөр хүртэл өрөмдөж гаргаа.

худаг-2

УСНЫ МЭДЭЭЛЛИЙН САН

Байгаль орчны Сайдын
2004 оны 185 тоот
тушаалаар батлав.

**ӨРӨМДМӨЛ ХУДГИЙН
ТЕХНИКИЙН ПАСПОРТ**

ЭНЭХҮҮ ПАСПОРТЫГ ХУДАГ ЭЗЭМШИГЧ ӨМЧИЛНӨ

Сум, дүүрэг, хороо *Нийслэл, Зүүн дүүрэг, Баян*
 Эзэмшигч иргэн, байгууллагын нэр *"Ажлын Бүтэц" ХХА*
 Өрөмдөлгөх хугацааг нэр *2020-08-01 - 2020-08-31*
 Улсын №

Байршиж буй газрын нэр, хаяг
 Ус ашиглах гэрээний №

Ус ашиглах эрхийн бичиг №

Худаг гаргагч (аж ахуйн нэгж) *Дэлгэр-Түвшин*
Дрүмшүүр

Захирал *Дэлгэр*

2020 он 08 сар 01 өдөр

Баталгаажуулсан:

Ханга аймаг (нийслэл)-ын Байгаль орчны газар

Дарга *Дорж*

2020 он 08 сар 01 өдөр

ХУДАГИЙН БАЙРШЛЫН СОЛБИЦОЛ

Уртраг *190213134*
 Өргөрөг *11004231237*

Үнэмлэхүй өндөр: М.

Аймагийн код	Сумын код	Худгийн зориулалтын код

..... аймгийн, хотын *Нийслэл* сумын

дүүргийн, хорооны, багийн *5р дая* гэдэг газарт,

..... *үс мүүдэл* д зориулан

(УСЖУУЛАЛТ, УС ХАНГАМЖ Г.М)

..... *Улаанбаатар* аймгийн, (хотын)

..... *Дэлгэр-Түвшин* компанийн *Синдэл* менежер ахлагчтай

анги, бригад *Ровд 7000* маркийн станоккоор

..... *ийн чөлөөт* аргаар

Уул худагийн проногийг 2020 он 08 сарын 01 өдрөөс 2020 он 08 сарын

15 өдөр хүртэл өрөмдөж гаргав.

Хавсралт 5. Ус ашиглах боломжит нөөцийн дүгнэлт

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАГ

УСНЫ ГАЗАР

Чингунжавын гудамж, 2 дугаар хороо,
Баянгол дүүрэг, Улаанбаатар хот, 16050
Утас/Факс: (976-51) 26 55 78, (976-51) 26 55 36,
Цахим шуудан: office@water.gov.mn,
Цахим хуудас: www.water.gov.mn

2023. 08. 3 № 01/1004

танай 2023. 08. 08 -ны № 73 -Т

"ЖЭМР" ХХК-Д

Усны тухай хуулийн 16¹.4.10 дахь заалтыг үндэслэн Хэнтий аймгийн Хэрлэн сумын нутаг дэвсгэрт "Аялуун Фарм" ХХК-ийн хэрэгжүүлэх "Байгалийн ховор ургамал тарих" төслийн байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайлан болон холбогдох бусад материалыг судлан үзэхэд усны ашиглах боломжит нөөцийн хэмжээ хүрэлцээтэй тухай дүгнэлтийг гарган хавсралтаар байна.

Цаашид үйл ажиллагаа явуулахдаа Усны тухай" хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.2, 24.4, 28 дугаар зүйлийн 28.4, 30 дугаар зүйлийн 30.1 дэх заалтын хэрэгжилтийг хангаж ажиллах, ногоон байгууламжийн усалгаанд хур борооны усыг хуримтлуулан, усны нөөцийг хэмнэж ажиллахыг зөвлөж байна.

Ирээдүй хойч үедээ усны нөөцөө үлдээхийн төлөө, усаа хамгаалъя, хуримтлуулъя, хамтран ажиллая.

Хавсралт: 1. хуудастай.

ДАРГЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ
ТҮР ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ

З.БАТБАЯР

№D:\2023 onii alban bichig\A5.doc

163332186

УСНЫ АШИГЛАХ БОЛОМЖИТ НӨӨЦИЙН ДҮГНЭЛТ

2023 оны 08 дугаар
сарын 30-ны өдөр

Дугаар - 139

Улаанбаатар
хот

1. Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгж, байгууллага:

"Аялуун Фарм" ХХК, Улсын бүртгэлийн дугаар: 9011047023, регистрийн дугаар: 2787172. Утасны дугаар: 99000111, 99017196

2. Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээ боловсруулсан аж ахуйн нэгж, байгууллага:

"Жэмр" ХХК, Утасны дугаар: 70154461

3. Төслийн нэр, байршил:

Төсөл нь Хэнтий аймгийн Хэрлэн сумын нутаг дэвсгэрт хэрэгжих бөгөөд Хэрлэн голын сав газарт хамаарна.

4. Тусгай зөвшөөрлийн дугаар, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний нэр, төрөл, зориулалт:

Эрүүл мэндийн чиглэлээр мэргэжлийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийн дугаар: ХХ-08/23/3366.

5. Төслийн хүчин чадал, ажиллах горим:

Төсөл нь нийт 150,000 м³ талбайд тариалалт хийх бөгөөд жилд 4000 кг чихэр өвс хураан авахаар төлөвлөсөн байна. Төсөлд 5 ажилтан жилд 365 хоног ажиллана.

6. Усны эх үүсвэр, байршил:

Төслийн унд ахуй, технологийн усны хэрэгцээг 2022 онд гаргасан өөрийн эзэмшлийн 2 гүний худгаас хангахаар төлөвлөсөн байна.

Байршил: 110° 42' 5.17", 47° 22' 26.45", ундарга 1.5 л/сек.

110° 43' 12.77", 47° 21' 31.34", ундарга 1.5 л/сек.

7. Ашиглах усны хэмжээ:

Төслийн жилийн усны хэрэгцээг БОНХАЖ-ын Сайдын 2015 оны А/301 дүгээр тушаалаар баталсан "Нэгж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлэхэд зарцуулах усны норм"-оор тооцоход:

- Ажилчдын унд-ахуйн усны хэрэгцээ:

5 хүн х 50 л/хон = 0.25 м³/хон (91.25 м³/жил);

- Технологийн ус хэрэгцээ:

150,000 м² х 0.5 л/хон = 75 м³/хон (3750 м³/жил); /БОННУТ-ын 38 дугаар хуудас/

Чихэр өвс угаахад шаардагдах ус хэрэгцээ: /2025 оноос эхний ургац хураалтыг авна/

4000 кг х 2 л = 8 м³/хон (240 м³/жил);

Төслийн нийт ус хэрэгцээ: 83.25 м³/хон (4081.25 м³/жил)

8. Дүгнэлт:

Төслийн унд ахуй, технологийн усалгаанд шаардагдах 83.25 м³/хон усны хэрэгцээг өөрийн эзэмшлийн 3 л/с (259.2 м³/хон) нийлбэр ундаргатай гүний худгаас хангахад усны ашиглах боломжит нөөцийн хэмжээ хүрэлцээтэй байна.

9. Тавих шаардлага, цаашид авах арга хэмжээ, зөвлөмж:

- Төслийг хэрэгжүүлэхдээ "Усны тухай" хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.2, 24.4, 28 дугаар зүйлийн 28.4, 30 дугаар зүйлийн 30.1 дахь заалтын хэрэгжилтийг хангаж ажиллах;
- Монгол Улсын ерөнхийлөгчийн хэрэгжүүлж буй "Тэрбум" мод үндэсний хөдөлгөөнийг хэрэгжүүлж ажиллахыг "Аялуун Фарм" ХХК-д зөвлөж байна.

УСНЫ НӨӨЦИЙН ХЭЛТСИЙН
МЭРГЭЖИЛТЭН

Б.АЛТАНЗУЛ

Хавсралт 6. Ус ашиглуулах дүгнэлт

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН
БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ
ЖУУЛЧЛАЛЫН ГАЗАР

УЦУОШТөвийн 2 дугаар давхар, Тэмүүжонгийн гудамж,
Булаг бог, Хэрлэн сум, Хэнтий аймаг, 23123
Утас/факс: (976) 7056-2571
Цахим шуудан: khentilature@gmail.com

2023.09.13 № 286

танай _____-ны № _____-т

Ус ашиглах дүгнэлт хүргүүлэх
тухай

АЯЛУУН ФАРМ ХХК-Д

Таны ирүүлсэн хүсэлтийг үндэслэн Монгол улсын Усны тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.4 дэх заалтын дагуу ус ашиглах дүгнэлтийг гарган хавсралтаар хүргүүлж байна.

Иймд дүгнэлтийг үндэслэн мод усалгаанд усыг ашиглахаас өмнө Хэрлэн сумын Засаг даргаас ус ашиглах зөвшөөрөл авч, гэрээ байгуулан, гэрээний биелэлтийг хангаж ажиллана уу.

Хувийг: Хэрлэн сумын Засаг даргын Тамгын газарт

Хавсралт: 2 хуудастай.

ДАРГЫН ҮҮРГИЙГ ТҮР
ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ

Г.МӨНХ-ЭРДЭНЭ

**БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ГАЗАР
УС АШИГЛУУЛАХ ДҮГНЭЛТ**

2023 оны 09 дүгээр сарын 12-ны өдөр

Дугаар-2023/19

Чингис хот

1. Аж ахуйн нэгж байгууллага, захирлын нэр хаяг, утас факс, улсын бүртгэлийн дугаар - Улаанбаатар хот Баянзүрх дүүрэг 1-р хороо, Нисора цамхаг-14А 901 тоот Аялуун фарм ХХК улсын бүртгэлийн 9011047023, регистрийн дугаар 2787172, утас:99008011,99017196,96440805

2. Төслийн нэр, байршил

Хэнтий аймаг Хэрлэн сум 5-р баг, Дулааны энгэр нэртэй 996,7га талбайд /Байгалийн ховор ургамал тариална/ мод тарьсан. Хэрлэн голын сав газарт харьяалагдана.

3. Төсөл хэрэгжүүлэгч – Аялуун фарм ХХК

4. Талбайн координат /X,Y/ -5 талбай бүхий нийт 996,7га

талбай	Нэгж талбарын дугаар	Хэмжээ/м,кв	У	Х
1	2311031853	4576651	5249769,26	475310,89
2	2311031854	799766	524547,19	475866,12
3	2311031855	1258101	5246422,69	476086,22
4	2311031856	3014201	5245502,55	476730,45
5	2311031852	318281	5249622,85	475156,88

5. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний нэр төрөл зориулалт-

Байгалийн ховор ургамлыг тарималжуулах

6. Үйлдвэрийн техник, технологи /ажиллах горим, хүчин чадал/-

Өөрийн эзэмшлийн худгаас усны автомашинаар зооворлон усалгаа хийнэ

7. Үйлдвэрлэх, боловсруулах бүтээгдэхүүний хэмжээ -

2023 онд 4000 ширхэг агч модны суулгац тарьсан

8. Усны эх үүсвэр, нөөц, чанар, хонгогт ашиглах хэмжээ /нөөц, метрээр/-

1,5л/сек ундаргатай 2 худгаас модыг зөврөөр усална. м³.

9. Усны барилга байгууламжууд /нэр, хүчин чадал, барилга, байгууламжийн хэмжээ хийц/-

Байгууламжтай, худга-1 110°42' 5,17" 47° 22' 26,45" ундарга-1,5л/сек

худга-2 110°43' 12,77" 47° 21' 31,34" ундарга-1,5л/сек

10. Худаг, өргөлтийн станцууд, усны тоолуур /насосны хүчин чадал, марк/-

Худаг тус бүр 2насостой, 4 тоолуур суурилуулсан

11. Дамжуулах байгууламж /шугам сүлжээний урт, диаметр/-

Худгаас усны машинаар зөвөрлөн усална

12. Хэрэглэгчээс гарах хаягдал бохир усны хэмжээ, цэвэрлэгээний арга, түвшин

Усалгаанд 3 хүн ажиллана. Ахуйн хэрэглээнээс гарах хаягдал усыг хөрсөнд нэвчүүлэн хаяна.

13. Байгаль орчны үнэлгээ хийлгэсэн эсэх

Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээг ЖЭМР ХХК-аар хийлгэсэн.

14. Онцгой ноцол –

Ногоон байгууламжийн усалгаанд хур борооны усыг ашиглах

15. Холбогдох хууль, дүрэм, журам, норм стандартын дагуу усны зарцуулалтыг тооцох –

“Усны экологи-эдийн засгийн үнэлгээг шинэчлэн батлах” тухай Засгийн газрын 2011 оны 302 дугаар

тогтоолоор Хэрлэн голын сав газарт тогтоосон газрын доорх усны экологи-эдийн засгийн суурь

үнэлгээ, “Усны нөөц ашигласны төлбөрийн хувь хэмжээг тогтоох, хөнгөлөх” тухай Засгийн газрын

2013 оны 09 дүгээр сарын 21-ний өдрийн 326 дугаар тогтоол, “Тогтоолын хавсралтад өөрчлөлт

оруулах” тухай Засгийн газрын 2013 оны 09 дүгээр сарын 21-ний өдрийн 327 дугаар тогтоолыг

үндэслэн нийт төлбөрийн хэмжээг урьдчилсан байдлаар тооцвол:

16. Холбогдох хууль, тогтоол шийдвэрийн дагуу төлбөр оногдуулах усны нөөцийн хэмжээ

Байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын сайдын А/301 тоот тушаалын 11 дүгээр хавсралт

“мод үржүүлэхэд усалгааны норм” жагсаалтын навчит мод хонгон шавранцар хорс, ургалтын 3р үе/-д

хэрэглээний усыг тооцохдоо 1ширхэг модны 1 удаагийн усалгаанд 45л ус шаардагдахаар тооцжээ.

17. Үйлдвэрлэлийн зориулалтаар ашиглах усны төлбөрт:

А. Мод усалгааны хэрэгцээнд:

2023 оны 11-р сарыг хүртэл хугацаанд 10 удаа усалгаа хийгдэнэ гэж үзэж, 45л * 4000ш мод * 10

удаа =180000л буюу 1800 м3/ус шаардагдана.

1 м^3 усны нооц ашигласны төлбөр: $2835 \text{ төг/м}^3 * 0,25 * 10\% = 70,875 \text{ төгрөг}$
 2835 төг/м^3 – Хэрлэн голын сав газарт газрын доорх ус ашигласан нөхцөлд тооцох экологи, эдийн засгийн суурь үнэмлээ
(10%) – Засгийн газрын 2013 оны 326 дугаар тогтоолын дагуу батлагдсан усны нооц ашигласны төлбөрийн 9-д заасан гадаргын усны хувь, хэмжээ
0,25 – ногоон байгууламжийн усалгаанд газрын доорх ус ашигласан нөхцөлд тооцох ашиглалтын зориулалтын итгэлгүүр

Усны төлбөр $1800 \text{ м}^3 \text{ ус} * 70,875 = 127575 \text{ төгрөг}$ /Нэг зуун хорин долоон мянга таван зуун далан тавь/ Байгалийн нооц ашигласны төлбөрийн тухай хуулийн 20.1.1, Усны тухай хуулийн 31.1, Төсвийн тухай хуулийн 23.6.5 дахь заалтын дагуу Хэрлэн сумын Засаг даргын Тамгын газартай гэрээ байгуулсны үндсэн дээр төлбөрийг Хэнтий аймгийн Татварын хэлтсийн "Төрийн сан" банкны 100180000944 тоот дансанд төвлөрүүлэх

18. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд усны ноогийг хэмнэх, эргүүлж ашиглах даалгавар
Цаашид усны ноогийг хэмнэх зорилгоор хур борооны усыг хуримтлуулан эргүүлэн ашиглах

19. Тавих шаардлага, цаашид авах арга хэмжээ, зөвлөмж

- Усны хуулийн 28.11-д заасны дагуу ус ашиглах зөвшөөрлийг үндэслэн Хэрлэн сумын Засаг даргатай гэрээ байгуулж, сумын байгаль хамгаалагчаас ус ашиглах эрхийн бичиг авснаар танай байгууллагын ус ашиглах эрх үүсэх болно.

- орон нутгийн болон улсын тусгай хамгаалалттай газруудын байгалийн унаган төрхийг алдагдахаас сэргийлж, хамгаалалтын горимд заасан нөхцлийг хангаж ажиллах

- Худгийн усанд шинэжилгээ хийлгэх,

- Усны тухай хуулийн 30.1.4 дэх заалтын дагуу ус авах цэг, газрын доорхи шугам хоолой бүрийг тоолууржуулах(БОНХСайдын 2013 оны А-156 дугаар журмын дагуу).

Усны тухай хуулийн 30.1.1 дэх заалтын дагуу ус ашиглах зөвшөөрөл, гэрээнд заасан хэмжээнээс хэтрүүлэн ашиглахгүй байх

- Ус ашигласны төлбөрийг хугацаанд нь төлөөгүй тохиолдолд Усны тухай хуулийн 33.1.14 дэх заалтын дагуу хариуцлага хүлээнэ.

- Усыг гэрээнд зааснаас бусад зориулалтаар, эсхүл хэмжээнээс хэтрүүлэн ашигласнаа нууц даргатуулсан, зөвшөөрсөн хэмжээнээс хэтрүүлэн ашигласан усны төлбөр төлөхөөс зайлсхийсэн бол хуулийн дагуу хариуцлага хүлээнэ.

- Үйл ажиллагаа нь зогссон эсвэл тасалдсан тохиолдолд цаг тухайд нь холбогдох байгууллагуудад мэдэгдэх

- Усны мэдрэлийн сан бүрдүүлэхэд шаардлагатай мэдээ тайлан, ус ашиглах зөвшөөрөл, гэрээ, усны нооц ашигласны төлбөр төлсөн баримт, ус ашиглалтын тоо хэмжээг (хуулийн 7.5-д заасны дагуу) 2023 оны 12 дугаар сарын 25-ны дотор ирүүлж, ус ашиглах дүнгээс үнэмлэхүйг гаргана

Хянасан:

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын даргын үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч

Г.Мөнх-Эрдэнэ

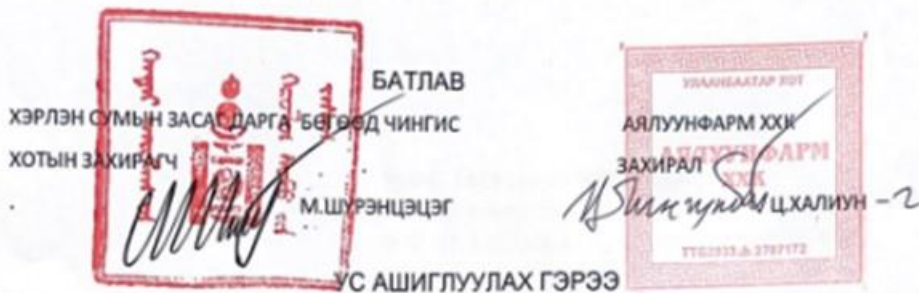
Дүгнэлт гаргасан:

Усны асуудал хариуцсан мэргэжилтэнг түр орлон гүйцэтгэгч

Handwritten signature

Н.Оюунмандал

Хавсралт 7. Ус ашиглуулах гэрээ

2023 оны 09-р сарын 13-ны өдөр
хот

Дугаар 01

Чингис

Нэг. Ерөнхий зүйл

Усны тухай хуулийн 28.4, 28.6, 28.7, 29.1-д заасны дагуу Хэнтий аймгийн Байгаль орчин аялал жуулчлалын газрын 2019 оны 10-р сарын 03-ны өдрийн 237 албан тоотын хавсралт 2019/15 тоотоор ус ашиглуулах дүгнэлтийг үндэслэн Ус ашиглуулагчийг төлөөлж Хэнтий Хэрлэн сумын Засаг дарга М.Шүрэнצעэг, Ус ашиглагчийг төлөөлж Аялуунфарм ХХК захирал Ц.Халиун Улаанбаатар хот Баянгол дүүрэг 17-р хороо, Дизайнер төв утас: 70183839. 99868896. Улсын бүртгэлийн дугаар 90110423, регистрийн дугаар 2787172,

"Аялуунфарм" ХХК-тай ус ашиглуулах талаар тохиролцон энэхүү гэрээг 2023 оны 12 дугаар сарын 25-ныг дуустал хугацаатайгаар байгуулав.

Хоёр. Гэрээний гол нөхцөл

- 2.1. Ус ашиглах зориулалт: Байгалийн ховор ургамлыг тарималжуулах.
- 2.2. Ашиглах усны хэмжээ: 1800м³
- 2.3. Усны найрлага, чанар: Усны эх үүсвэр болох худгаас улирал тутам дээж авч, хариу болон дүнг Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газарт ирүүлнэ.
- 2.4. Ус ашигласны төлбөрийн хэмжээ:
2835төг/м³-Хэрлэн голын сав газарт газрын доорх ус ашигласан нөхцөлд тооцох экологи, эдийн засгийн суурь үнэлгээ
(10%)-Засгийн газрын 2013 оны 326 дугаар тогтоолын дагуу батлагдсан усны нөөц ашигласны төлбөрийн 9-д заасан гадаргын усны хувь, хэмжээ
0,25- ногоон байгууламжийн усалгаанд газрын доорх ус ашигласан нөхцөлд тооцох ашиглалтын зориулалтын итгэлцүүр

Усны төлбөр 1800м³ ус * 70,875=127575 төгрөг /Нэг зуун хорин долоон мянга таван зуун далан тав/ Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хуулийн 20.1.1, Усны тухай хуулийн 31.1, Төсвийн тухай хуулийн 23.6.5 дахь заалтын дагуу Хэрлэн сумын Засаг даргын Тамгын газартай гэрээ байгуулсны үндсэн дээр төлбөрийг Хэнтий аймгийн Татварын хэлтсийн "Төрийн сан" банкны 100180000944 тоот дансанд төвлөрүүлэх.

Гурав. Талуудын эрх, үүрэг

3.1. Гэрээ байгуулагч талууд нь Усны тухай хуулийн 7.5, 10.1.18, 13.1.1, 13.1.5, 18.1.4, 19.1.2, 19.1.4, 26.1, 30.1, 30.2, 31.1-д заасан эрх эдэлж, үүрэг хүлээнэ.

3.2. Ус ашиглагч нь дараах үүрэгтэй:

3.2.1. Усны тухай хуулийн 30.1.1 дэх заалтын дагуу ус ашиглах зөвшөөрөл, гэрээнд заасан хэмжээнээс хэтрүүлэн ашиглахгүй байх

3.2.2. Ус ашигласны төлбөрийг хугацаанд нь төлөөгүй тохиолдолд Усны тухай хуулийн 33.1.14 дэх заалтын дагуу хариуцлага хүлээнэ.

3.2.3. Усыг гэрээнд зааснаас бусад зориулалтаар, эсхүл хэмжээнээс хэтрүүлэн ашигласнаа нуун дарагдуулсан, зөвшөөрсөн хэмжээнээс хэтрүүлэн ашигласан нь тогтоогдсон, усны төлбөр төлөхөөс зайлсхийсэн бол Усны тухай хуулийн 33.1.13 дахь заалтын дагуу хариуцлага хүлээнэ.

Дөрөв. Бусад

4.1. Гэрээ нь талууд гарын үсэг зурж, тамга, тэмдэг дарж баталгаажуулсан өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болно.

4.2. Ус ашиглуулах дүгнэлт, ус ашиглах зөвшөөрөл, хаягдал усны талаарх дүгнэлт, хаягдал ус зайлуулах зөвшөөрөл нь гэрээний салшгүй хэсэг байна.

4.3. Талуудын тохиролцсоноор гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болох ба бичгээр үйлдэнэ.

4.4. Гэрээг дор дурдсан үндэслэлээр хугацаанаас нь өмнө цуцалж болно.

4.4.1. ашиглаж байгаа усны эх үүсвэр тусгай хэрэгцээнд шилжсэн;

4.4.2. аль нэг тал татан буугдсан бол.

4.5. Талуудын хооронд үүссэн маргааныг эвийн журмаар шийдвэрлэхийг эрхэмлэх бөгөөд эс зөвшөөрвөл холбогдох шатны шүүхээр шийдвэрлүүлнэ.

ГЭРЭЭ БАЙГУУЛСАН:

Ус ашиглуулагчийг төлөөлж:

Хэнтий аймгийн Хэрлэн сумын Байгаль
хамгаалагч *О.Түмэндолгор* О.Түмэндолгор

Хаяг: Хэрлэн сумын Засаг даргын Тамгын газрын
байр, 1 давхарт 104 тоот

Харилцах утас: 95670587

Ус ашиглагчийг төлөөлж:

Аядуунфарм ХХКомпаний зөвлөх
Ц.Чингүнбат Ц.Чингүнбат

Хаяг: Улаанбаатар хот Баянгол дүүрэг 17-
р хороо, Дизайнер төв Утас: 70183839.

99868896

Огноо: *2023.09.13*

Хавсралт 8. Тоолуур суурилуулсан акт

ТООЛУУР САЛГАСАН/СУУРИЛУУЛСАН АКТ

102211

2023 оны 09-р сарын 26 өдөр 22301429 тоот дугаартай 00001 заалт бүхий
 Хүүхдүүд-р байрны 2 тоотын хэрэглэгчийн халуун/ хүйтэн усны тоолуурыг байшаагч
 зөвшөөрлөөр тоолуурын засварчин салгаж/ суурилуулж үйлчилгээ үзүүлэв.

Тоолуурын засварчинг: *[Signature]*

Хэрэглэгч: *О. Мөнх-Оюу* ; *О. Мөнх-Оюу*

Хяналт тавьсан байшаагч: *А. Б. А.* ; *А. Байнхүү*

ХЭЛТНИН УС
АНХ

СТАНДАРТ,
ХЭМЖИЛ ЗҮЙН
ГАЗАР

**УСНЫ ТООЛУУРЫН
БАТАЛГААЖУУЛАЛТЫН ГЭРЧИЛГЭЭ**

№ ЭУ 102211

.....-д
 (хэрэглэгчийн нэр)

ашиглаж байгаа *LXSG* загварын *6.3* м³/ц
 хэмжих хязгаартай, *25* мм-ийн голчтой № *202301429* -ын
 халуун, хүйтэн усны тоолуурыг № *018* лацаар битүүмжилж
 (доогуур зураг)
2023 оны *08* -р сарын *22* -ны өдөр хүртэл улсын
 баталгаажуулалтын гэрчилгээ олгов.

Шалгалтын дараах заалт: *00001* м³

Лабораторийн тэмдэг

[Signature]
Улсын шалгагчийн
гарын үсэг, тэмдэг

2023 оны *08* -р сарын *22* -ны өдөр

ТООЛУУР САЛГАСАН/СУУРИЛУУЛСАН АКТ

2023 оны 9-р сарын 6 өдөр ¹⁰²²⁰⁶ 202301561 тоот дугаартай 0001 заалт бүхий
Хусарк-р байрны 4 тоотын хэрэгдэгчийн халуун/хүйтэн усны тоолуурыг байцаагч
Балжам Ц.АМ зөвшөөрлөөр тоолуурын засварчин салгаж/суурилуулж үйлчилгээ үзүүлэв.

Тоолуурын засварчин: *[Signature]*
Хэрэгдэгч: *[Signature]*
Хиналт тавьсан байцаагч: *[Signature]*

ХЭНГИЙН ҮС
ААН

ТООЛУУР САЛГАСАН/СУУРИЛУУЛСАН АКТ

СТАНДАРТ
МАНДИ
ХЭМЖИЛ ЭГЭН
ГАЗАР

УСНЫ ТООЛУУРЫН
БАТАЛГААЖУУЛАЛТЫН ГЭРЧИЛГЭЭ
№ ЭУ 102206

Шалгалтын дараах заалт: 00001

Лабораторийн тэмдэг
2023 оны 08-р сарын 22-ны өдөр

Улсын шаарфачдын
гарын үсэг: *[Signature]*

Шалгалтын дараах заалт: 00001

М³/ц

Д

Эмжих хязгаартай, 25 мм-ийн голчтой № 202301561-ын
халуун, хүйтэн усны тоолуурын № 018 лацаар битүүмжилтж
(тоолуур зураж)

2025 оны 08-р сарын 22-ны өдөр хүртэл улсын
баталгаажуулалтын гэрчилгээ өггөв.

Эмжих хязгаартай (эргэлт/эргэлтгүй) LXS8 загварын 6,3 м³/ц

ТООЛУУР САЛГАСАН/СУУРИЛУУЛСАН АКТ

(112904)

2023 оны 9-р сарын 6 өдөр 202301477 тоот дугаартай 00001 заалт бүхий Гүншил Хүүр-р байрны 4 тоотын хэрэглэгчийн халуун/хүйтэн усны тоолуурыг байцаагч Валентин Могой зөвшөөрлөөр тоолуурын засварчин салгаж/суурилуулж үйлчилгээ үзүүлэв.

Тоолуурын засварчин: *Могой Валентин*
Хэрэглэгч: *Могой Валентин* / *О. Могой*
Хяналт тавьсан байцаагч: *А. Бадмаг* / *А. Бадмаг*

СТАНДАРТ,
ХЭМЖИЛЭЭНИЙ
ГАЗАР

УСНЫ ТООЛУУРЫН
БАТАЛГААЖУУЛАЛТЫН ГЭРЧИЛГЭЭ
№ ЭУ 102204

ашиглаж байгаа *LX5B* загварын *6.3* м³/ц
хэмжих хязгаартай, 25 мм-ийн голчтой № 202301477-ын
халуун, хүйтэн усны тоолуурыг № 018 лацаар битүүмжилж
(доогуур зурж)
2023 оны 08-р сарын 22-ны өдөр хүртэл улсын
баталгаажуулалтын гэрчилгээ олгов.

Шалгалтын дараах заалт: 00000 м³

Лабораторийн тэмдэг

2023 оны 08-р сарын 22-ны өдөр

Бадмаг
Улсын шалгаачийн
гарын үсэг, тэмдэг

ТООЛУУР САЛГАСАН/СУУРИЛУУЛСАН АКТ

2023 оны 09-р сарын 06 өдөр ⁽¹⁰²²¹⁰⁾ 202301564 тоот дугаартай 00001 заалт бүхий
 3-р байрны 3 тоотын хэрэглэгчийн халуун/хүйтэн усны тоолуурыг байцаагч
 Дэлхийн ус зөвшөөрлөөр тоолуурын засварчин салгаж/суурилуулж үйлчилгээ үзүүлэв.

Тоолуурын засварчин: *Мунх-Оюу*
 Хэрэглэгч: *А. Дамсумъяла*
 Хяналт тавьсан байцаагч: *А. Дамсумъяла*

УСНЫ ТООЛУУРЫН БАТАЛГААЖУУЛАЛТЫН ГЭРЧИЛГЭЭ
 № ЭУ 102210

СТАНДАРТ ХЭМЖИЛ ЗҮЙН ГАЗАР (MASH)

.....-д
 (хэрэглэгчийн хэр)
 ашиглаж байгаа *LXSQ* загварын *6,3* м³/ц
 хэмжих хягаартай, *25* мм-ийн голчтой № *202301564*-ын
 халуун, хүйтэн усны тоолуурыг № *018* лацаар битүүмжилж
 (доогуур зураг)
2023 оны *08*-р сарын *22*-ны өдөр хүртэл улсын
 баталгаажуулалтын гэрчилгээ олгов.

Шалгалтын дараах заалт: *00001* м³

Лабораторийн тэмдэг: *03*
 2023 оны 08-р сарын 22-ны өдөр

Б.Түвшин
 Улсын шалгагчийн
 гарын үсэг, тэмдэг

Хавсралт 9. Хог хаягдлын гэрээ

ХОГ ХАЯГДЛЫН ТУХАЙ АЖ АХУЙН ГЭРЭЭ

2023 оны...-р сарын
...-ны өдөр

№

Чингис хот

НЭГ: ЗОРИЛГО

Энэхүү гэрээний зорилго нь аж ахуйн болон үйлдвэрлэлийн хог хаягдлыг цуглуулах, хадгалах, тээвэрлэх талаар нэг талаас гүйцэтгэгч гэх "ӨНДӨРХААН ТОХИЖИЛТЫН ГАЗАР" ОНТҮГ /цаашид гүйцэтгэгч гэх/ нөгөө талаас захиалагч болох /АЯЛУУН ФАРМ ХХК/ цаашид захиалагч гэх/ -ийн хооронд үүсэх эрх зүйн болон санхүүгийн харилцааг зохицуулахад оршино.

Энэхүү гэрээ нь хоёр этгээдийн эрх бүхий албан тушаалтан баталсан өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болж мөрдөгдөнө.

ХОЁР: ГҮЙЦЭТГЭГЧ БАЙГУУЛЛАГЫН ЭРХ, ҮҮРЭГ

1. Хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх, хадгалахтай холбогдсон хууль, дүрэм, стандартын шаардлагыг ханган ажиллана.
2. Хог хаягдлыг тээвэрлэх аюулгүй ажиллагааны шаардлагыг хангасан битүүмжилсэн тээврийн хэрэгслээр тогтоосон чиглэлийн дагуу тээвэрлэх.
3. Хог хаягдлыг дарж булшлахтай холбогдсон хууль, дүрэм журам, стандартын шаардлагыг ханган ажиллана.
4. Шаардлагатай тохиолдолд захиалагчийн дуудлагаар нэмэлт үйлчилгээ хийж хог хаягдлыг булшлах.
5. Хэнтий аймаг иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын 2022 оны 02 дугаар сарын 13-ны өдрийн 04 дугаар "хог хаягдал тээвэрлэх зардал, үйлчилгээний хэмжээг тогтоох тухай" тогтоолын дагуу хураамж төлөх.
6. Гэрээний хугацаа 2023 оны 06 сарын 02-с 2024 оны 06 сарын 02.

ГУРАВ: ЗАХИАЛАГЧИЙН ЭРХ, ҮҮРЭГ

1. Эрхлэн байгаа үйлдвэрлэл үйлчилгээний улмаар үүсэж байгаа хог хаягдлыг хог хаягдал хадгалах түр цэгт хаях.
2. Хог хаягдлыг тээвэрлэх аюулгүй ажиллагааны шаардлагыг хангасан битүүмжилсэн тээврийн хэрэгслээр тогтоосон чиглэлийн дагуу тээвэрлэх.

3. Хог хаягдлын талаарх хууль, дүрэм журмыг мөрдөн тэдгээрийн шаардлагыг ханган ажиллах.
4. Гүйцэтгэгч байгууллагатай гэрээ байгуулан гэрээгээр авсан үүрэг шаардлагыг биелүүлэх.
5. Хог хаягдлын талаарх мэдлэгийг ажилтнууддаа эзэмшүүлэн аюулгүй ажиллагааны шаардлагыг ханган ажиллах ба хог хаягдлыг цэгт шатаахгүй хаях.
6. Захиалагч нь орчин тойрныхоо хог хаягдлыг цэвэрлэх олон нийтийг хамарсан ажилд идэвхтэй оролцох.
7. Аюултай хог хаягдлын талаарх мэдээллийг захиалагч нь гэрээ хийх үед урьдчилан танилцуулах.
8. Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамжийг бүрийн 25-ны дотор Хэнтий аймгийн татварын хэлтэст төлөх.

Үйлчилгээний хураамж 17000 төгрөг.

ДӨРӨВ: ХАМТРАН ХҮЛЭЭХ ХАРИУЦЛАГА

1. Хоёр тал гэрээний үүргээ биелүүлээгүй тохиолдолд Монгол улсын үндсэн хууль, байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль, хэрэглэгчийн эрх ашгийг хамгаалах хууль, ариун цэврийн тухай хууль болон тэдгээртэй нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн дагуу хариуцлага хүлээнэ.
2. Захиалагч нь гэрээний 3 дугаар зүйлийн 6 дахь заалтыг биелүүлээгүй тохиолдолд гарсан төлбөрийг барагдуулж, цаашид гэрээг цуцална.
3. Захиалагч этгээд гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй тохиолдолд үүссэн асуудал, гарсан хохирлыг маргаангүйгээр шийдвэрлэнэ.

Гэрээ байгуулсан:

Гүйцэтгэгч байгууллагыг төлөөлж

"ӨНДӨРХААН ТОХИЖИЛТЫН ГАЗАР"
Мэргэжилтэн /... Д.Л. Хатанболд/

Утас: 70562137, 98562137

Байршил: III баг

Захиалагчийг төлөөлж

"АЯЛУУН ФАРМ (ХХК)"
Захирал /... Д. Халиун/
Утас: 70003839, 99868896

Хавсралт 10. Ус цаг уур орчны шинжилгээний төвтэй байгуулсан ажил гүйцэтгэх гэрээ

АЖИЛ ГҮЙЦЭТГЭХ ГЭРЭЭ

№

2023 он 09 сар 12 өдөр

Чингис хот

Монгол Улсын Иргэний хуулийн 343-358 дугаар зүйлийг удирдлага болгон энэхүү гэрээг нэг талаас захиалагч ЖЭМР ХХК-НЫ Төслийн менежер..... ажилтай А.Батзояа /цаашид захиалагч гэнэ/, нөгөө талаас Хэнтий аймгийн УЦУОШТөвийн БОШЛ-ын эрхлэгч, инженер Б.Ганганбайгал /цаашид гүйцэтгэгч гэнэ/ нар харилцан тохиролцож байгуулав.

1. Нийтлэг үндэслэл

- 1.1. Гүйцэтгэгч байгууллага нь захиалагч байгууллагын хүсэлтээр 2022 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд заасан орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн дагуу орчны шинжилгээний дээжийг авна.
- 1.2. Гүйцэтгэгч байгууллага нь дараахи үзүүлэлтээр шинжилгээг хийж дурьдсан хугацаанд үр дүнг хүргүүлнэ.

Дээжийн нэр	Үзүүлэлтүүд	Тодорхойлох арга	Хяналтын цэгийн тоо
Агаарын чанар	Хүхэрлэг хий (SO2)	20 минут автомат анализатор	10
	Азотын давхар исэл (NO2)	20 минут автомат анализатор	
	Тоосонцор PM _{нэг}	24 цаг автомат анализатор	10
Хөрсний чанар	Хими чанар	Тооцооны болон бусад аргууд	6
Усны чанар	Хими чанар	Тооцооны болон бусад аргууд	2

- 1.3. Байгаль орчны хяналт шинжилгээний ажлын үнэ төлбөрийг БОАЖЯ-ны сайдын 2019 оны 05.06 өдрийн А/164 тоот тушаалаар батлагдсан журмыг баримтлан тогтооно.

А. Агаарын чанар

№	Тодорхойлох үзүүлэлт	Үнэ /төгрөг/
1	Хүхэрлэг хий (SO ₂)	12500
2	Азотын давхар исэл (NO ₂)	12500
Нийт		25000

Б. Агаар дахь тоосонцорын хэмжээ

№	Тодорхойлох үзүүлэлт	Үнэ /төгрөг/
1	Тоосонцор PM ₁₀	25000
2	Тоосонцор PM _{2.5}	25000
Нийт		50000

В. Хөрсний чанар

№	Тодорхойлох үзүүлэлт	Үнэ /төгрөг/
1	Анхан шатны боловсруулалт	8000
2	Урвалын орчин /рН/	3000
3	Чийг	6500
4	Ялзмаг	10500
5	Аммоний азот (NH ₄)	8900
6	Нитратын азот (NO ₃)	8500
7	Сульфатын ион (SO ₄)	5500
8	Эрдэс фосфор (PO ₄)	6000
Нийт		56900

Г. Усны чанар

№	Тодорхойлох үзүүлэлт	Үнэ /төгрөг/
1	Усан орчин /рН/	1500
2	Цахилгаан дамжуулах чанар /Ес/	1500
3	Жинлэгдсэн бодис	5000
4	Ууссан хүчилтөрөгч	3500
5	Биохимийн хэрэгцээт хүчилтөрөгч	17000
6	Переманганатын исэлдэх чанар	5500
7	Хатуулаг	1500
8	Кальцийн ион	1500
9	Магнийн ион	1000
10	Натри+Калийн ион	1000
11	Гидрокарбонатын ион	2500
12	Хлорын ион	2500
13	Сульфатын ион	3500
14	Эрдэсжилт	1500
15	Аммонийн азот	3500

16	Нитритийн азот	3000
17	Нитратын азот	4000
18	Эрдэс фосфор	2500
19	Төмөр	2500
20	Фтор	2500
Нийт		65500

1.4. Гэрээний хугацаа

- Ажил гүйцэтгэх ерөнхий хугацаа- 2023 оны 09 дүгээр сар
- Ажил эхлэх хугацаа - 2023 оны 09 дүгээр сарын 13
- Ажил дуусах хугацаа- 2022 оны 10 дугаар сарын 02

2. Захиалагчийн эрх үүрэг

- 2.1. Захиалагч нь ажил гүйцэтгэхэд шаардагдах нөхцөлийг бүрдүүлж өгнө. Үүнд:
 - Шинжилгээний сорьц авах объект нь УЦУОШТ-ны БОШЛ-аас 5 км-с хол зайд байрладаг бол унаагаар хангах.
 - Сорьц авах шаардлагатай бүс газарт саадгүй нэвтрүүлэх
 - Сорьц авах багаж, төхөөрөмжийг ажиллуулахад шаардлагатай цахилгааны эх үүсвэрээр хангах
- 2.2. Хөдөө орон нутагт ажиллах бол ажиллах хугацааны унаа, хоол, байрны зардлыг бүрэн хариуцна.
- 2.3. Дээж авах үед ажилтны хөдөлмөр хамгаалал, эрүүл ахуйн дэглэмийг баримталж аюулгүй ажиллагааны зөвлөгөө, хамгаалах хувцас, хэрэглэлээр хангах.
- 2.4. Гүйцэтгэгч хүссэн тохиолдолд шинжилгээ хийлгэх объектийн талаархи мэдээлэл өгөх.
- 2.5. Гүйцэтгэгчийн ажил үйлчилгээний явцад хяналт тавих
- 2.6. Захиалагч байгууллага гэрээ байгуулсаны дараа ажил эхлэхийн өмнө шинжилгээний үнэ, ажиллах ажилтны унаа, томилолтын зардлыг бүрэн шилжүүлсэн байна.

3. Гүйцэтгэгчийн эрх, үүрэг

- 3.1. Тухайн байгууллагын 2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн дагуу сорьц авч шинжилгээ хийнэ.
- 3.2. Сорьц авч, шинжилгээ хийх ажлыг мэргэжлийн ажилтнаар биечлэн гүйцэтгүүлнэ.

- 3.3. Сорилын дүнг гэрээнд заасан хугацаанд захиалагчид гаргаж өгөх
- 3.4. Сорьц авах объектэд ажиллах нөхцөл, хөдөлмөр хамгаалал, эрүүл ахуйн шаардлага хангахыг шаардах
- 3.5. Захиалагч ажлын үр дүнг хугацаанд нь авах үүргээ биелүүлээгүй бол ажлын үр дүнг хүлээн авсанд тооцож хөлс төлөхийг захиалагчаас шаардах эрхтэй.
- 3.6. Захиалагч гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүйгээс шалтгаалж захиалагчид учирсан хохирлыг гүйцэтгэгч хариуцахгүй.

4. Ажлын хөлс, төлбөр тооцоо

- 4.1. Гэрээгээр гүйцэтгэх ажлын нэгж объектоос дээж авч шинжилгээ хийсний нийт төлбөр болох **1.222.400** төгрөг /үсгээр/ / Нэг сая хоёр зуун хорин хоёр мянга дөрвөн зуун / төгрөг байна.

Шинжилгээний дээж авах байршлын тоо, үнэлгээ / Урьдчилсан байдлаар/

№	Шинжилгээний сорьц авах байршил /Хаяг/	Шинжилгээний сорьцийн тоо					
		Ус	Хөрс	Агаар	Цацраг /агаар, хөрс/	Тоосонцор	Бэлчээрийн ургамлан нөмрөг
1	Чихэр өвсний тариалангийн талбай	2	6	10	0	10	0
	Нийт тоо	2	6	10	0	10	0
Үнэ /төгрөг/	Нэгж	65.500	56.900	25.000	10.000	50.000	90.000
	Бүгд	131.000	341.400	250.000	0	500.000	0

Дүн- **1.222.400** төгрөг

- 4.2. Ажил гүйцэтгэсний төлбөр **1.222.400** төгрөг /үсгээр/ / Нэг сая хоёр зуун хорин хоёр мянга дөрвөн зуун / төгрөг 2023 оны 09 дүгээр сарын 15-ны дотор манай байгууллагын Төрийн сан банк 100180013015 тоот дансанд шилжүүлсэн байна.

5. Талуудын хүлээх хариуцлага

- 5.1. Гүйцэтгэгч ажлыг хугацаанд нь гүйцэтгээгүй бол хугацааг хэтрүүлсэн хоног тутамд 0.05 хувийн алданги төлнө.
- 5.2. Захиалагч төлбөрөө гэрээнд заасан хугацаанаас хэтрүүлсэн хоног тутамд 0.05 хувийн алданги төлнө.
- 5.3. Гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүйгээс учруулсан хохирлыг гэм буруутай тал нь хохирогч талдаа нөхөн төлөх үүрэгтэй.
- 5.4. Гэрээг 2 хувь үйлдэх ба талууд 1 хувийг хадгална.

6. Бусад заалт

- 6.1. Гэрээ байгуулсан өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болно.
- 6.2. Гэрээний хугацаа, нөхцөл байдлын талаар өөрчлөлт оруулахаар бол хоёр тал харилцан тохиролцож шийдвэрлэнэ.
- 6.3. Талуудын хооронд маргаан гарвал талууд үл маргах журмаар шийдвэрлэх ба маргаанаа шийдвэрлэж чадахгүйд хүрвэл /шүүх арбитр/-аар шийдвэрлүүлнэ.

7. Гэрээнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах журам

Ажил гүйцэтгэх явцад гэрээнд оруулсан аливаа нэмэлт, өөрчлөлт нь зөвхөн бичгээр хийгдэж талуудын гарын үсэг зурснаар хүчин төгөлдөр болно.

Учруулсан хохирлыг арилгахтай холбогдсон хууль тогтоомжид заасан үндэслэлээр 2 тал харилцан тохиролцож гэрээг хугацаанаас нь өмнө цуцалж болно.

ГЭРЭЭ БАЙГУУЛСАН:

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН

ЖЭМР ХХК-НЫТ.о.с.а.н

Б.ГАНГАНБАЙГАЛ

..мен.е.жер.....А.Батзаяа

ХАЯГ:
ХЭРЛЭН СУМ 2 БАГ
ТЭМҮҮЖИНГИЙН ГУДАМЖ
Н-13

ХАЯГ:
ХЭНТИЙ ХЭРЛЭН СУМ

УТАС: 98092200, 93028633

УТАС: 88035033
96440205

Хавсралт 11. Усны нянгийн шинжилгээний дүн

9/19/23, 2:25 PM

GASH-LIMS

Хүнсийн Ахуйгүй Байдлын
Үндэсний Лавлагаа Лабораторийн
ермөнц газарын 2023 оны 01 сарын
02-ны өдрийн А/52 дугаар тушаалын
1 дүгээр хавсралт Мөнгө 00-59

ХЭНТИЙ АЙМГИЙН СТАНДАРТ ХЭМЖИЛ ЗҮЙН
ХЭЛТСИЙН ИТГЭМЖЛЭГДСЭН СОРИЛТЫН
ЛАБОРАТОРИ
Хэнтий аймаг, Харлан сум.
Утас: 77005614.

ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН CERTIFICATE OF ANALYSIS

Бүртгэлийн дугаар /Registration number/: 23-175

Шинжилгээ хийлгэх хүсэлт гаргасан газрын нэр : ЖЭМР

/The name of customer's request for analysis/

Дэд лабораторийн нэр /Name of the sub laboratory/: Эрүүл ахуйн нян судлалын хяналтын лаборатори; Эрүүл ахуйн хими, хор судлалын хяналтын лаборатори

Дээжийн тодорхойлолт /Sample description/					
Дээжийн дугаар Sample number	Дээжийн нэр Name of sample	Цувралын дугаар Batch number	Үйлдвэрлэсэн улс The country of original manufacturer	Бүтээгдэхүүний хүчинтэй хугацаа Date of expiry	Дээжийн тоо хэмжээ Quantity of the sample
445	Худаг-1 Гүндны ус		Монгол Улс	Тодорхойгүй	2.0 л
446	Худаг-2 Гүндны ус		Монгол Улс	Тодорхойгүй	2.0 л

Хүлээн авсан огноо Date of receipt	Шинжилгээ дууссан огноо Date of test completion	Хэвлэсэн огноо Date of issue of the report
2023 он 09 сар 12 өдөр	2023 он 09 сар 18 өдөр	2023 он 09 сар 19 өдөр

Дээжийн дугаар Sample number	Шинжилгээний аргын стандарт Method of analysis	Шинжилсэн үзүүлэлтийн нэр, хэмжих нэгж Test parameter, unit	Шаардлага Test specification, unit	Шинжилгээний дүн Test results
445	MNS ISO 6222:1998	ББЕТ	1 мл-т ББЕТ 100-аас ихгүй	1 мл-т ББЕТ 20
	MNS ISO 19250:2017	<i>Salmonella spp</i>	25 мл -д salmonella spp илрэх ёсгүй	25 мл -д salmonella spp илрээгүй
	MNS ISO 9308-1:1998	Халуун тэсвэртэй гэдэсний бүлгийн нян /ялтас шуултуур/	100мл-дхалуунд тэсвэртэй гэдэсний бүлгийн нян илрэх ёсгүй	100мл-дхалуунд тэсвэртэй гэдэсний бүлгийн нян илрээгүй
	ХХСЛ.7.2.86	Кальци	100mg/l ихгүй	32mg/l
	ХХСЛ.7.2.86	Магни	30mg/l-ээс ихгүй	34mg/l
	MNS 4430:2005	Нийт төмөр	0,3 mg/l ихгүй	0,2mg/l
	MNS ISO 7890-3:2001	Нитрат	50 mg/l ихгүй	8,3mg/l
	MNS 4431:2005	Нитрит	1,0 mg/l ихгүй	0,0 mg/l
	MNS ISO 10523:2001	pH	6,5-8,5	6,7mg/l
	MNS 6271:2011	Сульфат	500,0 mg/l ихгүй	8 mg/l
	MNS 6272:2011	Фтор	1,5mg/l ихгүй	0,7mg/l
	MNS ISO 6059:2001	Хатуулаг	7,0 мг,экв/л ихгүй	4,4 мг,экв/л
	MNS 4424:2005	Хлорид	350 mg/l ихгүй	14mg/l
ХХСЛ.7.2.06	Зэс		0,2mg/l	
446	MNS ISO 6222:1998	ББЕТ	1 мл-т ББЕТ 100-аас ихгүй	1 мл-т ББЕТ 10
	MNS ISO 19250:2017	<i>Salmonella spp</i>	25 мл -д salmonella spp илрэх ёсгүй	25 мл -д salmonella spp илрээгүй
	MNS ISO 9308-1:1998	Халуун тэсвэртэй гэдэсний бүлгийн нян /ялтас шуултуур/	100мл-дхалуунд тэсвэртэй гэдэсний бүлгийн нян илрэх ёсгүй	100мл-дхалуунд тэсвэртэй гэдэсний бүлгийн нян илрээгүй
	ХХСЛ.7.2.86	Кальци	100mg/l ихгүй	43mg/l
	ХХСЛ.7.2.86	Магни	30mg/l-ээс ихгүй	29mg/l
	MNS 4430:2005	Нийт төмөр	0,3 mg/l ихгүй	0,1mg/l
	MNS ISO 7890-3:2001	Нитрат	50 mg/l ихгүй	4,9mg/l
	MNS 4431:2005	Нитрит	1,0 mg/l ихгүй	0,0mg/l
	MNS ISO 10523:2001	pH	6,5-8,5	6,8mg/l
	MNS 6271:2011	Сульфат	500,0 mg/l ихгүй	9mg/l
	MNS 6272:2011	Фтор	1,5mg/l ихгүй	0,8mg/l
	MNS ISO 6059:2001	Хатуулаг	7,0 мг,экв/л ихгүй	4,5 мг,экв/л
	MNS 4424:2005	Хлорид	350 mg/l ихгүй	14mg/l
ХХСЛ.7.2.06	Зэс		0,2mg/l	

Санал тайлбар:
Opinions and interpretation

БАТАЛСАН: ЛАБОРАТОРИЙН
Approved by ЭРХЛЭГЧ:

Ц.ЭРДЭНЭСУВД/

Энэ шинжилгээний дүн нь зөвхөн шинжилгээ хийсэн дээжинд хэмаарна.
Шинжилгээний дүнг лабораторийн зөвшөөрөлгүй хуулбарлахыг хориглоно.

Хавсралт 12. Усны ерөнхий үзүүлэлтийн шинжилгээний дүн

**УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ**

Хэнтий аймаг Хэрлэн сум 2-р баг
Тэмүүжингийн гудамж Н-13
Утас/Факс: 93028611, 98092200
E-mail хаяг: mnhe_oper@yahoo.com

Сорьцын дугаар: 58
Сорьц авсан газрын нэр, хаяг, утас: : “ЖЭМР” ХХК УРД ХУДАГ
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал: БОШЛ-Ахлах техникч А.Пүрэвтогоо
Сорьцын тоо, хэмжээ: 2,5 литр
Сорьцын төрөл: Ус
Сорьц авсан огноо: 2023-09-14
Лабораторид хүлээж авсан : 2023-09-14
Шинжилгээ эхэлсэн огноо: 2023-09-15
Хэвлэсэн огноо: 2023-10-11
Хуудасны тоо: 1/1

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

Тодорхойлсон үзүүлэлт Шинжилгээний арга стандарт		Сорьц авсан цэг	MNS 900:2018 Хүлцэх агууламж мг/л
		“ЖЭМР” ХХК УРД ХУДАГ Ундны ус	
Жинлэгдэх бодис /MNS 6836:2020/	Ж/Б мг/л	1.6	-
Перманганатын исэлдэх чанар /MNS 6833:2020/	Пич мг/л	8.96	-
Кальцийн ион /MNS ISO 1097:1970/	Ca ²⁺ мг/л	73.9	100.0
Магний ион /MNS ISO 1097:1970/	Mg ²⁺ мг/л	4.15	30.0
Аммоний ион /CA3 1:2020/	NH ₄ ⁺ мг/л	0.15	1.5
Нийт төмөр /MNS 4430:2005/	Fe мг/л	0.02	0.3
Хлорийн ион /MNS 4424:2005/	Cl мг/л	19.1	350
Сульфатын ион /MNS 6271:2011/	SO ₄ ²⁻ мг/л	40.9	500.0
Нитритийн ион /MNS 6779:2019/	NO ₂ мг/л	0.018	1.0
Нитратын ион /MNS 6834:2020/	NO ₃ мг/л	3.79	50.0
Фосфатын ион /MNS ISO 6878:2001/	PO ₄ ³⁻ мг/л	0.040	3.5
Фтор /MNS 6272:2011/	F мг/л	0.80	0.7-1.5
Хатуулаг / MNS ISO 1097:1970/	Хатуулаг мг-экв/л	4.03	7.0
Натри Кали	Na+K мг/л	57.1	-
Цахилгаан дамжуулах чанар /MNS ISO 7888:1999/	EC μS/cm ³	509	1000
Гидрокарбонат MNS 6832:2020	HCO ₃ ⁻ мг/л	300.1	-
Эрдэсжилт MNS ISO 1097:1970	мг/л	495.2	-
Орчин MNS ISO 10523:2001	pH	7.80	6.5-8.5

ХЯНАЖ БАТАЛГААЖУУЛСАН:
УЦУОШТӨВИЙН ДАРГА : /Б.ХЭРЛЭНЧИМЭГ /
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ШИШЭГТЭГЭСЭН:
БОШ ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧИЙН /Б.ГАНГАНБАЙГАЛ /

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нээвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.

**УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ**

Хэнтий аймаг Хэрлэн сум 2-р баг
Тэмүүжингийн гудамж Н-13
Утас/Факс: 93028611, 98092200
E-mail хаяг: mnhe_oper@yahoo.com

Сорьцын дугаар: 57
Сорьц авсан газрын нэр, хаяг, утас: : “ЖЭМР” ХХК ХОЙД ХУДАГ
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал: БОШЛ-Ахлах техникч А.Пүрэвтогоо
Сорьцын тоо, хэмжээ: 2,5 литр
Сорьцын төрөл: Ус
Сорьц авсан огноо: 2023-09-14
Лабораторид хүлээж авсан : 2023-09-14
Шинжилгээ эхэлсэн огноо: 2023-09-15
Хэвлэсэн огноо: 2023-10-11
Хуудасны тоо: 1/1

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

Тодорхойлсон үзүүлэлт Шинжилгээний арга стандарт	Сорьц авсан цэг	MNS 900:2018	
		Хүлцэх агууламж мг/л	
Жинлэгдэх бодис /MNS 6836:2020/	Ж/Б мг/л	2.2	-
Перманганатын исэлдэх чанар /MNS 6833:2020/	Пич мг/л	9.92	-
Кальцийн ион /MNS ISO 1097:1970/	Ca ²⁺ мг/л	75.4	100.0
Магний ион /MNS ISO 1097:1970/	Mg ²⁺ мг/л	3.69	30.0
Аммоний ион /CA3 1:2020/	NH ₄ ⁺ мг/л	0.13	1.5
Нийт төмөр /MNS 4430:2005/	Fe мг/л	0.03	0.3
Хлорийн ион /MNS 4424:2005/	Cl ⁻ мг/л	12.1	350
Сульфатын ион /MNS 6271:2011/	SO ₄ ²⁻ мг/л	54.8	500.0
Нитритийн ион /MNS 6779:2019/	NO ₂ мг/л	0.073	1.0
Нитратын ион /MNS 6834:2020/	NO ₃ мг/л	2.11	50.0
Фосфатын ион /MNS ISO 6878:2001/	PO ₄ ³⁻ мг/л	0.036	3.5
Фтор /MNS 6272:2011/	F ⁻ мг/л	0.82	0.7-1.5
Хатуулаг / MNS ISO 1097:1970/	Хатуулаг мг-экв/л	4.07	7.0
Натри Кали	Na+Kмг/л	41.4	-
Цахилгаан дамжуулах чанар /MNS ISO 7888:1999/	EC μS/cm ³	502	1000
Гидрокарбонат MNS 6832:2020	HCO ₃ ⁻ мг/л	258.6	-
Эрдэсжилт MNS ISO 1097:1970	мг/л	446.0	-
Орчин MNS ISO 10523:2001	pH	8.10	6.5-8.5

ХЯНАЖ БАТАЛГААЖУУЛСАН:
УЦУОШТӨВИЙН ДАРГА /Б.ХЭРЛЭНЧИМЭГ /
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЦЭГТ ГЭСЭН:
БОШ ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ /Б.ГАНГАНБАЙГАЛ /

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нэвчлэн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.

Хавсралт 13. Агаарын сорьцын шинжилгээний дүн

**УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ**

Хэнтий аймаг Хэрлэн сум 2-р баг
Тэмүүжингийн гудамж Н-13
Утас/Факс: 93028611, 98092200
E-mail хаяг: mnhe_oper@yahoo.com

Сорьцын дугаар: 49
Сорьц авсан газрын нэр, хаяг, утас: "ЖЭМР" ХХК ШИНЭ ХОГИЙН ЦЭГ
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал: БОШЛ-Ахлах техникч А.Пүрэвтоогоо
Сорьцын тоо, хэмжээ:
Сорьцын төрөл: Агаар, Тоос
Сорьц авсан огноо: 2023-09-13
Лабораторид хүлээж авсан : 2023-09-13
Шинжилгээ эхэлсэн огноо: 2023-09-13
Хэвлэсэн огноо: 2023-10-11
Хуудасны тоо: 1/1

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

Шинжилсэн үзүүлэлтийн нэр, хэмжих нэгж	Хүлцэх агууламж	Үр дүн
MNS 17.2.5. 12:88 Хүхэрлэгхий – SO ₂ , мг/м ³	0.450	0.002
MNS 17.2.5. 12:88 Азотындавхари сэл – NO ₂ , мг/м ³	0.200	0.015
CAЗ А03 Тоос – нийт , мг-м ³	0.150	0.071

ХЯНАЖ БАТАЛГААЖ УЛСАН:
УЦУОШТӨВИЙН ДАРГА: /Б.ХЭРЛЭНЧИМЭГ /

ШИНЖИЛГЭЭ ГҮЙЦЭГТГЭСЭН:
БОШ ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ /Б.ГАНГАНБАЙГАЛ /

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нэвчхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.

УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ

Хэнтий аймаг Хэрлэн сум 2-р баг
Тэмүүжингийн гудамж Н-13
Утас/Факс: 93028611, 98092200
E-mail хаяг: mnhe_oper@yahoo.com

Сорьцын дугаар: 47
Сорьц авсан газрын нэр, хаяг, утас: "ЖЭМР" ХХК ХУУЧИН ХОГИЙН ЦЭГИЙН САЛХИН
ДООР
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал: БОШЛ-Ахлах техникч А.Пүрэвтогоо Сорьцын тоо,
хэмжээ:
Сорьцын төрөл: Агаар, Тоос
Сорьц авсан огноо: 2023-09-13
Лабораторид хүлээж авсан : 2023-09-13
Шинжилгээ эхэлсэн огноо: 2023-09-13
Хэвлэсэн огноо: 2023-10-11
Хуудасны тоо: 1/1

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

Шинжилсэн үзүүлэлтийн нэр, хэмжих нэгж	Хүлцэх агууламж	Үр дүн	
MNS 17.2.5. 12:88	Хүхэрлэгхий – SO ₂ , мг/м ³	0.450	0.003
MNS 17.2.5. 12:88	Азотындавхари сэл – NO ₂ , мг/м ³	0.200	0.002
CAЗ А03	Тоос – нийт, мг-м ³	0.150	0.064

ХЯНАЖ БАТАЛГААЖ УУДСАН:
УЦУОШТӨВИЙН ДАРГА: /Б.ХЭРЛЭНЧИМЭГ /

ШИНЖИЛГЭЭ ГҮЙЦЭТГЭСЭН:
БОШ ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ: /Б.ГАНГАНБАЙГАЛ /

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нэвчхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.

УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ

Хэнтий аймаг Хэрлэн сум 2-р баг
Тэмүүжингийн гудамж Н-13
Утас/Факс: 93028611, 98092200
E-mail хаяг: mnhe_oper@yahoo.com

Сорьцын дугаар:46

Сорьц авсан газрын нэр, хаяг, утас: "ЖЭМР" ХХК ХОЙД ТАЛБАЙН ХОЙД ХЭСЭГ

Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал: БОШЛ-Ахлах техникч А.Пүрэвтоогоо

Сорьцын тоо, хэмжээ:

Сорьцын төрөл: Агаар, Тоос

Сорьц авсан огноо: 2023-09-13

Лабораторид хүлээж авсан : 2023-09-13

Шинжилгээ эхэлсэн огноо: 2023-09-13

Хэвлэсэн огноо: 2023-10-11

Хуудасны тоо: 1/1

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

Шинжилсэн үзүүлэлтийн нэр, хэмжих нэгж		Хүлцэх агууламж	Үр дүн
MNS 17.2.5. 12:88	Хүхэрлэгхий – SO ₂ , мг/м ³	0.450	0.002
MNS 17.2.5. 12:88	Азотындавхари сэл – NO ₂ , мг/м ³	0.200	0.007
CA3 A03	Тоос – нийт , мг-м ³	0.150	0.061

ХЯНАЖ БАТАЛГААЖУУЛСАН:
УЦУОШТӨВИЙН ДАРГА /Б.ХЭРЛЭНЧИМЭГ /
ШИНЖИЛГЭЭ ГҮЙЦЭТГЭСЭН:
БОШ ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ /Б.ГАНГАНБАЙГАЛ /

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нээвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.

УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ

Хэнтий аймаг Хэрлэн сум 2-р баг
Тэмүүжингийн гудамж Н-13
Утас/Факс: 93028611, 98092200
E-mail хаяг: mnhe_oper@yahoo.com

Сорьцын дугаар: 41
Сорьц авсан газрын нэр, хаяг, утас: "ЖЭМР" ХХК УРД ТАРИАЛАН ТАЛБАЙ
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал: БОШЛ-Ахлах техникч А.Пүрэвтогоо
Сорьцын тоо, хэмжээ:
Сорьцын төрөл: Агаар, Тоос
Сорьц авсан огноо: 2023-09-13
Лабораторид хүлээж авсан : 2023-09-13
Шинжилгээ эхэлсэн огноо: 2023-09-13
Хэвлэсэн огноо: 2023-10-11
Хуудасны тоо: 1/1

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

Шинжилсэн үзүүлэлтийн нэр, хэмжих нэгж	Хүлцэх агууламж	Үр дүн	
MNS 17.2.5. 12:88	Хүхэрлэгхий – SO ₂ , мг/м ³	0.450	0.004
MNS 17.2.5. 12:88	Азотындавхари сэл – NO ₂ , мг/м ³	0.200	0.004
CAЗ А03	Тоос – нийт, мг-м ³	0.150	0.060

ХЯНАЖ БАТЛАГАА ЖУЛСАН:
УЦУОШТӨВИЙН ДАРГА : /Б.ХЭРЛЭНЧИМЭГ /
ШИНЖИЛГЭЭ ГҮЙЦЭТГЭСЭН:
БОШ ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧИ, /Б.ГАНГАНБАЙГАЛ /

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нэвэвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.

УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ

Хэнтий аймаг Хэрлэн сум 2-р баг
Тэмүүжингийн гудамж Н-13
Утас/Факс: 93028611, 98092200
E-mail хаяг: mnhe_oper@yahoo.com

Сорьцын дугаар:45

Сорьц авсан газрын нэр, хаяг, утас: "ЖЭМР" ХХК НОГООН ТЭЖЭЭЛИЙН ТАЛБАЙ

Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал: БОШЛ-Ахлах техникч А.Пүрэвтогоо

Сорьцын тоо, хэмжээ:

Сорьцын төрөл: Агаар, Тоос

Сорьц авсан огноо: 2023-09-13

Лабораторид хүлээж авсан : 2023-09-13

Шинжилгээ эхэлсэн огноо: 2023-09-13

Хэвлэсэн огноо: 2023-10-11

Хуудасны тоо: 1/1

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

Шинжилсэн үзүүлэлтийн нэр, хэмжих нэгж		Хүлцэх агууламж	Үр дүн
MNS 17.2.5. 12:88	Хүхэрлэгхий – SO ₂ , мг/м ³	0.450	0.003
MNS 17.2.5. 12:88	Азотындавхари сэл – NO ₂ , мг/м ³	0.200	0.005
CAЗ А03	Тоос – нийт, мг-м ³	0.150	0.062

ХЯНАЖ БАТАЛГААЖУУЛСАН:
УЦУОШТӨВИЙН ДАРГА: /Б.ХЭРЛЭНЧИМЭГ /

ШИНЖИЛГЭЭ ГҮЙЦЭТГЭСЭН
БОШ ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ: /Б.ГАНГАНБАЙГАЛ /

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нэвчхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.

УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ

Хэнтий аймаг Хэрлэн сум 2-р баг
Тэмүүжингийн гудамж Н-13
Утас/Факс: 93028611, 98092200
E-mail хаяг: mnhe_oper@yahoo.com

Сорьцын дугаар: 43
Сорьц авсан газрын нэр, хаяг, утас: "ЖЭМР" ХХК ХОЙД ЦАРГАСТАЙ ТАЛБАЙ
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал: БОШЛ-Ахлах техникч А.Пүрэвтогоо
Сорьцын тоо, хэмжээ:
Сорьцын төрөл: Агаар, Тоос
Сорьц авсан огноо: 2023-09-13
Лабораторид хүлээж авсан : 2023-09-13
Шинжилгээ эхэлсэн огноо: 2023-09-13
Хэвлэсэн огноо: 2023-10-11
Хуудасны тоо: 1/1

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

Шинжилсэн үзүүлэлтийн нэр, хэмжих нэгж	Хүлцэх агууламж	Үр дүн	
MNS 17.2.5. 12:88	Хүхэрлэгхий – SO ₂ , мг/м ³	0.450	0.002
MNS 17.2.5. 12:88	Азотындавхари сэл – NO ₂ , мг/м ³	0.200	0.006
CA3 A03	Тоос – нийт, мг-м ³	0.150	0.077

ХЯНАЖ БАТАЛГААЖ УЛСАН:
УЦУОШТӨВИЙН ДАРГА: /Б.ХЭРЛЭНЧИМЭГ /
ШИНЖИЛГЭЭ ГИЦЭТГЭСЭН:
БОШ ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХ ДЭГ: /Б.ГАНГАНБАЙГАЛ /

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нээвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.

**УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ**

Хэнтий аймаг Хэрлэн сум 2-р баг
Тэмүүжингийн гудамж Н-13
Утас/Факс: 93028611, 98092200
E-mail хаяг: mnhe_oper@yahoo.com

Сорьцын дугаар: 40
Сорьц авсан газрын нэр, хаяг, утас: "ЖЭМР" ХХК АЖИЛЧДЫН БАЙР
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал: БОШЛ-Ахлах техникч А.Пүрэвтогоо
Сорьцын тоо, хэмжээ:
Сорьцын төрөл: Агаар, Тоос
Сорьц авсан огноо: 2023-09-13
Лабораторид хүлээж авсан : 2023-09-13
Шинжилгээ эхэлсэн огноо: 2023-09-13
Хэвлэсэн огноо: 2023-10-11
Хуудасны тоо: 1/1

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

Шинжилсэн үзүүлэлтийн нэр, хэмжих нэгж		Хүлцэх агууламж	Үр дүн
MNS 17.2.5. 12:88	Хүхэрлэгхий – SO ₂ , мг/м ³	0.450	0.004
MNS 17.2.5. 12:88	Азотындавхари сэл – NO ₂ , мг/м ³	0.200	0.002
САЗ А03	Тоос – нийт, мг-м ³	0.150	0.091

ХЯНАЖ БАТАЛГАА ХААРУУЛСАН:
УЦУОШТӨВИЙН ДАРГА : /Б.ХЭРЛЭНЧИМЭГ /
ШИНЖИЛГЭЭ ГҮЙЦЭГТГЭСЭН:
БОШ ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ: /Б.ГАНГАНБАЙГАЛ /

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.

**УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ**

Хэнтий аймаг Хэрлэн сум 2-р баг
Тэмүүжингийн гудамж Н-13
Утас/Факс: 93028611, 98092200
E-mail хаяг: mnhe_oper@yahoo.com

Сорьцын дугаар:44
Сорьц авсан газрын нэр, хаяг, утас: "ЖЭМР" ХХК ХОЙД ТАЛБАЙН ТӨВ
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал: БОШЛ-Ахлах техникч А.Пүрэвтогоо
Сорьцын тоо, хэмжээ:
Сорьцын төрөл: Агаар, Тоос
Сорьц авсан огноо: 2023-09-13
Лабораторид хүлээж авсан : 2023-09-13
Шинжилгээ эхэлсэн огноо: 2023-09-13
Хэвлэсэн огноо: 2023-10-11
Хуудасны тоо: 1/1

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

Шинжилсэн үзүүлэлтийн нэр, хэмжих нэгж		Хүлцэх агууламж	Үр дүн
MNS 17.2.5. 12:88	Хүхэрлэгхий – SO ₂ , мг/м ³	0.450	0.004
MNS 17.2.5. 12:88	Азотындавхари сэл – NO ₂ , мг/м ³	0.200	0.007
CA3 A03	Тоос – нийт , мг-м ³	0.150	0.061

ХЯНАЖ БАТАЛГААЖУУЛСАН:
УЦУОШТӨВИЙН ДАРГА : /Б.ХЭРЛЭНЧИМЭГ /

ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЭРХЛЭГЧ:
БОШ ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ: /Б.ГАНГАНБАЙГАЛ /

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нээвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.

УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ

Хэнтий аймаг Хэрлэн сум 2-р баг
Тэмүүжингийн гудамж Н-13
Утас/Факс: 93028611, 98092200
E-mail хаяг: mnhe_oper@yahoo.com

Сорьцын дугаар: 42
Сорьц авсан газрын нэр, хаяг, утас: "ЖЭМР" ХХК УРД ТАЛБАЙН ТӨВ
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал: БОШЛ-Ахлах техникч А.Пүрэвтогоо
Сорьцын тоо, хэмжээ:
Сорьцын төрөл: Агаар, Тоос
Сорьц авсан огноо: 2023-09-13
Лабораторид хүлээж авсан : 2023-09-13
Шинжилгээ эхэлсэн огноо: 2023-09-13
Хэвлэсэн огноо: 2023-10-11
Хуудасны тоо: 1/1

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

Шинжилсэн үзүүлэлтийн нэр, хэмжих нэгж		Хүлцэх агууламж	Үр дүн
MNS 17.2.5. 12:88	Хүхэрлэгхий – SO ₂ , мг/м ³	0.450	0.002
MNS 17.2.5. 12:88	Азотындавхари сэл – NO ₂ , мг/м ³	0.200	0.002
CA3 A03	Тоос – нийт , мг-м ³	0.150	0.092

ХЯНАЖ БАРАЛГААЖУУЛСАН:
УЦУОШТӨВИЙН ДАРГА /Б.ХЭРЛЭНЧИМЭГ /
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БОШ ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ /Б.ГАНГАНБАЙГАЛ /

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нязөвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.

УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ

Хэнтий аймаг Хэрлэн сум 2-р баг
Тэмүүжингийн гудамж Н-13
Утас/Факс: 93028611, 98092200
E-mail хаяг: mnhe_oper@yahoo.com

Сорьцын дугаар:48

Сорьц авсан газрын нэр, хаяг, утас: "ЖЭМР" ХХК ШИНЭ ХОГИЙН ЦЭГИЙН
САЛХИН ДОР

Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал: БОШЛ-Ахлах техникч А.Пүрэвтоогоо

Сорьцын тоо, хэмжээ:

Сорьцын төрөл: Агаар, Тоос

Сорьц авсан огноо: 2023-09-13

Лабораторид хүлээж авсан : 2023-09-13

Шинжилгээ эхэлсэн огноо: 2023-09-13

Хэвлэсэн огноо: 2023-10-11

Хуудасны тоо: 1/1

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

Шинжилсэн үзүүлэлтийн нэр, хэмжих нэгж	Хүлцэх агууламж	Үр дүн	
MNS 17.2.5. 12:88	Хүхэрлэгхий – SO ₂ , мг/м ³	0.450	0.001
MNS 17.2.5. 12:88	Азотындавхари сэл – NO ₂ , мг/м ³	0.200	0.007
CAЗ А03	Тоос – нийт , мг-м ³	0.150	0.064

ХЯНАЖ БАТАЛГАА ЖУУЛСАН:
УЦУОШТӨВИЙН ДАРГА : /Б.ХЭРЛЭНЧИМЭГ /

ШИНЖИЛГЭЭ ГИЛЦЭТГЭСЭН:
БОШ ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ: /Б.ГАНГАНБАЙГАЛ /

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нээвхөн шинжилсэн сорьцонд хамварна.

Хавсралт 14. Хөрсний агрохимийн шинжилгээний дүн

УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ

Хэнтий аймаг Хэрлэн сум 2-р баг
Тэмүүжингийн гудамж Н-13
Утас/Факс: 93028611, 98092200
E-mail хаяг: mnhe_oper@yahoo.com

Сорьцын дугаар: 50
Сорьц авсан газрын нэр, хаяг, утас: "ЖЭМР" ХХК МОДНЫ НҮХ
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал: БОШЛ-ийн техникч А.Пүрэвтоогоо
Сорьцын тоо, хэмжээ: 800гр
Сорьцын төрөл: Хөрс
Сорьц авсан огноо: 2023-09-12
Лабораторид хүлээж авсан : 2023-09-12
Шинжилгээ эхэлсэн огноо: 2023-09-14
Хэвлэсэн огноо: 2023-10-24
Хуудасны тоо: 1

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

Шинжилсэн үзүүлэлтийн нэр, хэмжих нэгж		Хүлцэх агууламж	Үр дүн
MNS3310:1991	Орчин-pH	-	8.4
MNS3310:1991	Чийг - %	-	1.19%
MNS3310:1991	Яламаг	-	0.6
MNS3310:1991	Аммиак- NH ₄ мг / л [°]	-	5.0
MNS3310:1991	Нитрат – NO ₃ мг / л	-	22.9
MNS3310:1991	Сульфат- SO ₄ мг / л	-	93.2
MNS3310:1991	Фосфор (P2 O5) мг / л	-	3.1

ХЯНАЖ БАТАЛГААЖУУЛСАН:
УЦУОШТӨВИЙН ДАРГА: /Б.ХЭРЛЭНЧИМЭГ /
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЭГСЭН:
БОШ ЛАБОРАТОРИЙН ЗРХГЭГЧ: /Б.ГАНГАНБАЙГАЛ-Г /

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нэвчхэн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.

УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ

Хэнтий аймаг Хэрлэн сум 2-р баг
Тэмүүжингийн гудамж Н-13
Утас/Факс: 93028611, 98092200
E-mail хаяг: mnhe_oper@yahoo.com

Сорьцын дугаар: 51

Сорьц авсан газрын нэр, хаяг, утас: "ЖЭМР" ХХК Чихэр өвсний
хатаасан талбай

Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал: БОШЛ-ийн техникч А.Пүрэвтогоо

Сорьцын тоо, хэмжээ: 800гр

Сорьцын төрөл: Хөрс

Сорьц авсан огноо: 2023-09-12

Лабораторид хүлээж авсан : 2023-09-12

Шинжилгээ эхэлсэн огноо: 2023-09-14

Хэвлэсэн огноо: 2023-10-24

Хуудасны тоо: 1

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

Шинжилсэн үзүүлэлтийн нэр, хэмжих нэгж	Хүлцэх агууламж	Үр дүн	
MNS3310:1991	Орчин-pH	-	7.1
MNS3310:1991	Чийг - %	-	0.58%
MNS3310:1991	Ялзмаг	-	27.4
MNS3310:1991	Аммиак- NH ₃ мг / л	-	2.8
MNS3310:1991	Нитрат – NO ₃ мг / л	-	22.5
MNS3310:1991	Сульфат- SO ₄ мг / л	-	83.2
MNS3310:1991	Фосфор (P ₂ O ₅) мг / л	-	3.13

УЦУОШТӨВИЙН ДАРГА: ХЯНАЖ БАТАЛГАА ЖУУЛСАН:

/Б.ХЭРЛЭНЧИМЭГ /

БОШ ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ: ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН
УТАС: 93028611, 98092200

/Б.ГАНГАНБАЙГАЛ-Г

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нээвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.

УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ

Хэнтий аймаг Хэрлэн сум 2-р баг
Тэмүүжингийн гудамж Н-13
Утас/Факс: 93028611, 98092200
E-mail хаяг:mnhe_oper@yahoo.com

Сорьцын дугаар: 52

Сорьц авсан газрын нэр, хаяг, утас: "ЖЭМР" ХХК УРД ТАЛБАЙ
ТАРИАЛАЛТ ХИЙГДЭЭГҮЙ ДЭЭЖ-6

Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал: БОШЛ-ийн техникч А.Пүрэвтогоо

Сорьцын тоо, хэмжээ: 800гр

Сорьцын төрөл: Хөрс

Сорьц авсан огноо: 2023-09-12

Лабораторид хүлээж авсан : 2023-09-12

Шинжилгээ эхэлсэн огноо: 2023-09-14

Хэвлэсэн огноо: 2023-10-24

Хуудасны тоо: 1

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

Шинжилсэн үзүүлэлтийн нэр, хэмжих нэгж		Хүлцэх агууламж	Үр дүн
MNS3310:1991	Орчин-рН	-	6.60
MNS3310:1991	Чийг - %	-	2.94%
MNS3310:1991	Ялмаг	-	2.09
MNS3310:1991	Аммиак- NH ₄ мг / л	-	4.9
MNS3310:1991	Нитрат – NO ₃ мг / л	-	40.6
MNS3310:1991	Сульфат- SO ₄ мг / л	-	88.7
MNS3310:1991	Фосфор (P2 O5) мг / л	-	3.19

УЦУОШТӨВИЙН ДАРГА : ХЯНАЖ БАТАЛГААЖУУЛСАН:

/Б.ХЭРЛЭНЧИМЭГ /

БОШ ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ ШИНЖИЛГЭЭ ГҮЙГДЭЭГҮЙ ДЭЭЖ-6

/Б.ГАНГАНБАЙГАЛ-Г

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нээвхэн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.

УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ

Хэнтий аймаг Хэрлэн сум 2-р баг
Тэмүүжингийн гудамж Н-13
Утас/Факс: 93028611, 98092200
E-mail хаяг:mnhe_oper@yahoo.com

Сорьцын дугаар: 53
Сорьц авсан газрын нэр, хаяг, утас: "ЖЭМР" ХХК ХОЙД ТАЛБАЙ
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал: БОШЛ-ийн техник А.Пүрэвтоогоо
Сорьцын тоо, хэмжээ: 800гр
Сорьцын төрөл: Хөрс
Сорьц авсан огноо: 2023-09-12
Лабораторид хүлээж авсан : 2023-09-12
Шинжилгээ эхэлсэн огноо: 2023-09-14
Хэвлэсэн огноо: 2023-10-24
Хуудасны тоо: 1

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

Шинжилсэн үзүүлэлтийн нэр, хэмжих нэгж	Хүлцэх агууламж	Үр дүн	
MNS3310:1991	Орчин-pH	-	6.50
MNS3310:1991	Чийг - %	-	0.94%
MNS3310:1991	Яламаг	-	0.68
MNS3310:1991	Аммиак- NH ₄ мг / л	-	4.1
MNS3310:1991	Нитрат – NO ₃ мг / л	-	35.4
MNS3310:1991	Сульфат- SO ₄ мг / л	-	90.7
MNS3310:1991	Фосфор (P2 O5) мг / л	-	3.13

УЦУОШТӨВИЙН ДАРГА: ХЯНАЖ БАТАЦГААЖ ХУУЛСАН: /Б.ХЭРЛЭНЧИМЭГ /
БОШ ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ: ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ ЦЭГЭЭСЭН: /Б.ГАНГАНБАЙГАЛ-Г /

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нэвчхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.

УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ

Хэнтий аймаг Хэрлэн сум 2-р баг
Тэмүүжингийн гудамж Н-13
Утас/Факс: 93028611, 98092200
E-mail хаяг: mnhe_oper@yahoo.com

Сорьцын дугаар: 54
Сорьц авсан газрын нэр, хаяг, утас: "ЖЭМР" ХХК ХОЙД ТАЛБАЙ ЦАРГИСТАЙ
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал: БОШЛ-ийн техникч А.Пүрэвтогоо
Сорьцын тоо, хэмжээ: 800гр
Сорьцын төрөл: Хөрс
Сорьц авсан огноо: 2023-09-12
Лабораторид хүлээж авсан : 2023-09-12
Шинжилгээ эхэлсэн огноо: 2023-09-14
Хэвлэсэн огноо: 2023-10-24
Хуудасны тоо: 1

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

Шинжилсэн үзүүлэлтийн нэр, хэмжих нэгж	Хүлцэх агууламж	Үр дүн
MNS3310:1991 Орчин-pH	-	7.0
MNS3310:1991 Чийг - %	-	1.14%
MNS3310:1991 Ялзмаг	-	1.19
MNS3310:1991 Аммиак- NH ₄ мг / л	-	5.1
MNS3310:1991 Нитрат – NO ₃ мг / л	-	26.3
MNS3310:1991 Сульфат- SO ₄ мг / л	-	40.3
MNS3310:1991 Фосфор (P2 O5) мг / л	-	3.13

УЦУОШТӨВИЙН ДАРГА : ХЯНАЖ БАТАЛГАА СӨЛӨСӨН: /Б.ХЭРЛЭНЧИМЭГ /
БОШ ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ: ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ /Б.ГАНГАНБАЙГАЛ-Г

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нэвээхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.

УС ЦАГ УУР ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ЛАБОРАТОРИ

Хэнтий аймаг Харлан сум 2-р баг
Тэмүүжингийн гудамж Н-13
Утас/Факс: 93028611, 98092200
E-mail хаяг:mnhe_oper@yahoo.com

Сорьцын дугаар: 55
Сорьц авсан газрын нэр, хаяг, утас: "ЖЭМР" ХХК ДЭЭЖ-9
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал: БОШЛ-ийн техникч А.Пүрэвтоогоо
Сорьцын тоо, хэмжээ: 800гр
Сорьцын төрөл: Хөрс
Сорьц авсан огноо: 2023-09-12
Лабораторид хүлээж авсан : 2023-09-12
Шинжилгээ эхэлсэн огноо: 2023-09-14
Хэвлэсэн огноо: 2023-10-24
Хуудасны тоо: 1

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

Шинжилсэн үзүүлэлтийн нэр, хэмжих нэгж	Хүлцэх агууламж	Үр дүн
MNS3310:1991 Орчин-рН	-	6.7
MNS3310:1991 Чийг - %	-	1.51%
MNS3310:1991 Ялзмаг	-	8.65
MNS3310:1991 Аммиак- NH ₄ мг / л	-	3.4
MNS3310:1991 Нитрат – NO ₃ мг / л	-	32.5
MNS3310:1991 Сульфат- SO ₄ мг / л	-	96.7
MNS3310:1991 Фосфор (P2 O5) мг / л	-	3.16

УЦУОШТӨВИЙН ДАРГА : ХЯНАЖ БАТАЛГААЖУУЛСАН: /Б.ХЭРЛЭНЧИМЭГ /
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ
БОШ ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ: ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ЛАБОРАТОРИ
/Б.ГАНГАНБАЙГАЛ -Г

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нээвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.

“НАРТ ШУУН КОНСАЛТИНГ” ХХК
ХӨРСНИЙ ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ

Монгол улс, Улаанбаатар хот, Сонгино Хайрхан
дүүрэг, 19-р хороо, ҮЭГ, ЗК 17024 Ш/х 10
Утас: (976)-99176123, 99231836
E-mail: nartconsulting@gmail.com

№ 23/09-22/2

Захиалагч: “Жэмр” ХХК
Дээж авсан цэг: Булган аймаг, Гурванбулаг сум
Сорьц авсан огноо: 2023 оны 09 сар 18 өдөр
Шинжилгээ хийсэн огноо: 09 сарын 22

1. ХӨРСНИЙ ХИМИЙН ҮНДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

№	Дээж авсан гүн, см	pH	Давс, %	ЦДЧ, ds/m	Ялзмаг, %	CaCO ₃ , %	NO ₃ , мг/100г	Солидох сууриуд, мг-экв/100 г		Шим гэжээлийн элементүүд, мг/100г	
								Ca ⁺²	Mg ⁺²	P ₂ O ₅	K ₂ O
Дээж 1											
1	0-10	7.31	0.022	0.051	2.04	0.0	0.27	9	11	4.8	16

2. ХӨРСНИЙ МЕХАНИК БҮРЭЛДЭХҮҮН

№	Дээж авсан гүн, см	Механик ширхэгүүд, % ширхэгийн хэмжээ, мм						
		1-0.25	0.25-0.05	0.05-0.01	0.01-0.005	0.005-0.001	<0.001	<0.01
Дээж 1								
1	0-10	38.2	42.0	5.1	8.6	2.7	3.3	14.6

* Жич: Энэхүү шинжилгээний хариу нь тухайн цэгийн дээжинд хамаарна

ЗАДЛАН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ АРГЫН СТАНДАРТУУД: (Хөрсний агрохимийн үзүүлэлтүүд
MNS3310:1991, MNS ISO10390, хөрсний механик бүрэлдэхүүн MNS6824:2020)

ЗАДЛАН ШИНЖИЛГЭЭГ ГҮЙЦЭТГЭСЭН: Х.УУГАНЦЭЦЭГ, Д.ЭНХЧИМЭГ
ХЯНАСАН ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ: Г.СОЛОНГО Ph.D, Дэд профессор

Нарт ШУУН Консалтинг ХХК

Хавсралт 15. Хөрсний эрүүл ахуй, хүнд металлын шинжилгээний дүн

“НАРТ ШУУН КОНСАЛТИНГ” ХХК ХӨРСНИЙ ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ

Монгол улс, Улаанбаатар хот, Сонгино Хайрхан
дүүрэг, 19-р хороо, ҮЭГ, ЗК 17024 Ш/х 10
Утас: (976)-99176123, 99231836
E-mail: nartconsulting@gmail.com

№ 23/09-22/1

Захиалагч: “Жэмр” ХХК
Дээж авсан цэг: Хэнтий аймаг, Хэрлэн сум
Сорьц авсан огноо: 2023 оны 09 сар 18 өдөр
Шинжилгээ хийсэн огноо: 09 сарын 22

1. ХӨРСНИЙ ЭРҮҮЛ АХУЙН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ДҮН. IГР ХӨРСӨНД

№	Дээжний дугаар	Нянгийн тоо MNS6341:2012	Гэдсний савханцрын титр (E.coli)MNS 5367:2004		Анаэробын (Cl.perfringens) MNS 6341:2012	
		Шинжилгээний хариу	Шинжилгээний хариу	Бохирдлын зэрэг	Шинжилгээний хариу	Бохирдлын зэрэг
1	Дээж 2	5.3*10 ⁵	1	1	0.1<	1
2	Дээж 3	4.1*10 ⁵	1	1	0.1<	1

2. ХӨРСНИЙ ХҮНД МЕТАЛЛЫН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

Дээж авсан газар, Газар зүйн байршил	Дээж авсан гүн, см	Cr	Pb	Cd	Zn	Cu	Ni
		мг/кг	мг/кг	мг/кг	мг/кг	мг/кг	мг/кг
Дээж 4	0-10	61.2	63.9	0.0	61.7	17.5	2.4
Дээж 5	0-10	63.1	61.1	0.0	45.7	13.5	0.0
Дээж 6	0-10	51.4	66.7	0.0	60.6	19.5	4.9
Дээж 8	0-10	33.4	63.9	0.0	40.4	18.0	1.6
Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ, MNS 5850:2019							
Элсэрхэг хөрс		60	50	1	100	60	60
Шаарцар хөрс		100	70	1.5	150	80	100
Шаварлаг хөрс		150	100	3	300	100	150

*Харгалзах түвшин * Жич: Энэхүү шинжилгээний хариу нь тухайн цэгийн дээжинд хамаарна

ЗАДЛАН ШИНЖИЛГЭЭНИЙ АРГЫН СТАНДАРТУУД : (Хөрсний агрохимийн үзүүлэлтүүд
MNS3310:1991, MNS ISO10390, хөрсний механик бүрэлдэхүүн MNS6824:2020, Эрүүл Ахуйн
Шинжилгээний Стандарт MNS 3297:2019, Хүнд металлуудыг -хаан дарсанд атом шингээлтийн
спектрометрээр MNS ISO 11466:2007)

ЗАДЛАН ШИНЖИЛГЭЭГ ГҮЙЦЭТГЭСЭН Х.УУГАНЦЭЦЭГ, Д.ЭНХЧИМЭГ
ХЯНАСАН ЛАБОРАТОРИЙН ЭРХЛЭГЧ: Г.СОЛОНГО Ph.D, Дэд профессор

Нарт ШУУН КОНСАЛТИНГ ХХК